

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Information i förvaltningsberättelsen

Värdefulla upplysningar eller ett spel för galleriet?

Magisteruppsats i företagsekonomi

Externredovisning

Höstterminen 2009

Handledare: Kristina Jonäll & Jan Marton

Författare:

Emelie Lerge

Karin Neuman

Förord

Vi vill passa på att tacka alla som bidragit till genomförandet av denna uppsats.

Först och främst vill vi tacka våra handledare Kristina Jonnäll och Jan Marton för värdefull vägledning och stöd genom uppsatsarbetet.

Ett stort tack även till våra opponentgrupper för givande diskussioner och nya infallsvinklar.

Göteborg januari 2010

Emelie Lerge

Karin Neuman

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Avancerad externredovisning, Magisteruppsats, HT 2009

Författare: Emelie Lerge och Karin Neuman

Handledare: Kristina Jonäll och Jan Marton

Titel: Information i förvaltningsberättelsen - Värdefulla upplysningar eller ett spel för galleriet?

Bakgrund och problem: Tidigare studier har påvisat brister i förvaltningsberättelsen hos svenska företag. Det kan vara svårt att kontrollera om väsentliga händelser skett och därmed är det problematiskt att kontrollera hur väl företagen uppfyller de lagkrav som finns på upplysningar i förvaltningsberättelsen. I och med den lågkonjunktur som drabbade framför allt fordonsindustrin hösten 2008 har en väsentlig omvärldsförändring skett och detta bör därmed ha upplysts om. Frågan är dock om det i realiteten finns någon skillnad i företagens förvaltningsberättelser mellan 2007 och 2008?

Syfte: Denna studie ämnar undersöka om företagen upplyser om omvärldsfaktorer kopplat till konjunkturläget utifrån det regelverk som finns. Syftet med denna undersökning blir därmed att studera huruvida det finns några skillnader i den information som lämnas i förvaltningsberättelser i onoterade större företag under olika stadier av konjunkturcykeln, med tanke på att företagen ska upplysa om väsentliga händelser på marknaden. I ett vidare perspektiv blir syftet att undersöka om Årsredovisningslagens regler gällande förvaltningsberättelsen följs eller om företagen lämnar dessa upplysningar mest för syns skull.

Metod: Detta är en studie av årsredovisningar i onoterade svenska företag inom fordonsbranschen. Vi har gått igenom 354 förvaltningsberättelser och studerat den information som handlar om faktorer kopplade till marknaden. Denna data har sedan analyserats genom att korrelationen mellan informationen i förvaltningsberättelserna och åren 2007 och 2008 har studerats.

Resultat och slutsatser: Vi såg att informationen i förvaltningsberättelsen skiljde sig åt mellan åren 2007 och 2008. Både mängden och tonen i informationen om omvärlden förändrades i den förväntade riktningen, det vill säga både det totala antalet meningar och antalet negativa meningar ökade mellan åren. Det fanns stora skillnader mellan företagen och vissa företag lämnade ingen information alls medan andra upplyste på ett föredömligt sätt. Regelverket efterlevs i viss mån men vi ser stort utrymme för förbättringar, åtminstone för vissa av företagen.

Förslag till vidare studier: Det skulle vara intressant att sätta resultaten ifrån denna studie i relation till vidare studier. Exempel på sådana skulle kunna vara att jämföra den information som lämnas i förvaltningsberättelsen med företagens resultat eller andra nyckeltal, att studera om det ser annorlunda ut för noterade bolag samt att fördjupat studera skillnaden mellan den information som lämnas om positiva respektive negativa händelser.

Definitioner och förklaringar:

AICPA	American Institute of Certified Public Accountants
ASB	Accounting Standards Board
BFN	Bokföringsnämnden
CICA	Canadian Institute of Chartered Accountants
FAR SRS	Branschorganisationen för revisorer och rådgivare
FASB	Financial Accounting Standards Board
IASB	International Accounting Standards Board
ÅRL	Årsredovisningslagen

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND.....	1
1.2 PROBLEMDISKUSSION	2
1.3 PROBLEMFÖRMULERING	3
1.4 SYFTE	3
1.5 STUDIENS BIDRAG	3
1.6 DISPOSITION.....	4
2. REFERENSRAM	5
2.1 REGLERING.....	5
2.2 FÖRSTUDIE	5
2.3 TIDIGARE FORSKNING	6
2.3.1 Upplysningar och väsentlighet	6
2.3.2 Principer och kvalitativa egenskaper.....	7
2.3.3 Positiv kontra negativ information	7
2.3.4 Kvantitet i upplysningar.....	8
2.3.5 Information om framtiden.....	9
2.3.6 Utvärdering av upplysningar	10
2.3.7 Koppling till vår studie	14
3. METOD	15
3.1 METODVAL	15
3.2 DATAINSAMLING	15
3.3 URVAL.....	16
3.3.1 Avgränsningar	17
3.3.2 Bortfall	18
3.4 MODELL	18
3.4.1 Hypotesprövning.....	18
3.4.2 Mätobjekt	18
3.4.3 Informationens egenskaper.....	19
3.4.4 Statistisk metod	21
4. RESULTAT OCH ANALYS	22
4.1 HYPOTESPRÖVNING	22
4.1.1 Kvantitativa variabler	22
4.1.2 Kvalitativa variabler.....	23
4.2 UNDERLIGGANDE VARIABLER.....	23
4.2.1 Antal meningar	24
4.2.2 Antal rubriker.....	24
4.2.3 Tidsperspektivet i upplysningarna	25
4.3 JÄMFÖRELSE MELLAN OLIKA RÄKENSKAPSÅR.....	25
4.4 ÖVRIGA RESULTAT	26
4.5 AVSLUTANDE DISKUSSION.....	27
5. SLUTSATS	31
5.1 VIDARE STUDIER	32
KÄLLFÖRTECKNING:	33
BILAGOR	35

Figurförteckning

Figur 1: Sambandet mellan väsentlighet och incitament vid frivilliga upplysningar	6
Figur 2: Sambandet mellan riskfaktorer och informationens egenskaper	12
Figur 3: Ramverk för utvärdering av kvalitet i upplysningar	13
Figur 4: Tidsperspektivet i upplysningarna	25
Figur 5: Rubriker i förvaltningsberättelsen	26
Figur 6: Andel företag med kopierad text	27

Tabellförteckning

Tabell 1: Antal meningar förstudie.....	6
Tabell 2: Fördelning mellan räkenskapsår.....	17
Tabell 3: Skala för gradering av upplysningarna	20
Tabell 4: Deskriptiv statistik	22
Tabell 5: Korrelation mellan år och index	22
Tabell 6: Korrelation mellan år och ekonomiskt tecken	23
Tabell 7: Deskriptiv statistik - underliggande variabler	24
Tabell 8: Korrelation mellan antal meningar och år.....	24
Tabell 9: Korrelation mellan antal rubriker och år	25

1. Inledning

Detta kapitel inleds med en beskrivning av bakgrunden till vår studie. Efter denna följer en problemdiskussion som mynnar ut i vår frågeställning. Frågeställningen utvecklas i vårt syfte och kapitlet avslutas sedan med en beskrivning av studiens bidrag samt en disposition över rapportens uppbyggnad.

Förvaltningsberättelsen är en del av årsredovisningen hos svenska bolag och ett komplement till övriga finansiella rapporter. I den ska specifika upplysningar lämnas enligt krav i det svenska regelverket. Det är dock upp till företagen själva att tolka dessa regelverk och för en utomstående part kan det i många fall vara svårt att kontrollera efterlevnaden av reglerna. Att lämna upplysningar kan dessutom vara förknippat med en ökad kostnad hos företagen och frågan är hur rättvisande de lämnade upplysningarna är i realiteten.

1.1 Bakgrund

Alla företag som upprättar årsredovisning måste enligt det svenska regelverket skriva en förvaltningsberättelse (2 kap 1§ ÅRL). Förvaltningsberättelsen innehåller både finansiell och icke-finansiell information och kan ses som ett komplement till den information som lämnas i resultaträkningen, balansräkningen, eventuell finansieringsanalys samt i noterna. Förvaltningsberättelsen syftar till att ge en rättvisande översikt av företagets verksamhet, ställning och resultat. (FAR SRS Komplet)

I det svenska regelverket finns det krav på vad en förvaltningsberättelse ska innehålla vilket återfinns i Årsredovisningslagen sjätte kapitlet samt i form av en vidareutveckling i BFN U 96:6. Förvaltningsberättelsen ska enligt regelverket innehålla en mängd olika upplysningar, däribland kan nämnas punkt två och tre som rör externa faktorer påverkan på företaget. I punkt tre anges bland annat att företaget ska informera om väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som företaget står inför. Dessa upplysningar behöver dock inte lämnas av mindre företag¹. (6 kap 1§ ÅRL)

Internationellt finns i nuläget inga krav på att lämna den här typen av upplysningar i årsredovisningen men IASB har tagit fram ett förslag på en standardiserad modell för upplysningar som ska lämnas av företagsledningen (IASB, 2009, s.5). Denna modell liknar den svenska förvaltningsberättelsen innehållsmässigt men kommer inte att vara bindande för företagen utan snarare en rekommendation. Anledningen till att IASB har tagit fram detta förslag är att ge investerare och andra användare av årsredovisningen en möjlighet att relatera de finansiella siffrorna till ett bredare perspektiv (p.2). Den här typen av upplysningar ger en ökad förståelse för företaget och dess verksamhet samt ger en bättre grund för att ta investeringsbeslut. Det faktum att företagsledningen har en unik inblick och kunskap i verksamheten gör att detta bör kommuniceras till möjliga investerare (p.14). För att uppnå detta syfte anger IASB ett antal olika punkter som bör inkluderas i ledningens kommentarer, däribland information om företags mål och strategier samt risker (p.24).

IASB påpekar vikten av att företagsledningen informerar om, de för ledningen kända, trender, osäkerheter eller andra faktorer som kan påverka företagets framtida ställning (p.18). Denna information ska fungera som ett komplement till de finansiella rapporterna och informera om

¹ Ett företag som inte överskrider två av följande tre gränsvärden för vart och ett av de två senast fastställda räkenskapsåren (FAR SRS, 2009):

- Medelantalet anställda över 50.
- Balansomslutning över 25 miljoner kronor.
- Nettoomsättning över 50 miljoner kronor.

väsentliga faktorer som inte inkluderas i dessa (p.16). IASB skriver också att informationen måste uppfylla vissa kvalitativa kriterier för att vara användbar. För att det ska finnas något syfte med att lämna dessa upplysningar måste de vara relevanta och trovärdiga (p.20).

Öhrlings PricewaterhouseCoopers genomförde en undersökning på uppdrag av Bokföringsnämnden rörande årsredovisningar i praktiken. Undersökningen genomfördes på 2002 års årsredovisningar, för 100 noterade aktiebolag, och följdes upp tre år senare. Undersökningsobjekten var företag som alla var större än så kallade 10/24-företag². Studiens första del visade på brister när det gällde huruvida företagen följde god redovisningssed och i vissa fall även Årsredovisningslagen. Den senare delen av undersökningen syftade till att studera huruvida efterlevnaden av god redovisningssed förbättrats eller ej. (Törning & Ericson, 2006)

Båda undersökningarna visade att de största bristerna i årsredovisningarna återfanns i förvaltningsberättelsen. Vanligt förekommande var att förvaltningsberättelsen endast bestod av en beskrivning av verksamheten, en flerårsanalys samt en vinstdisposition. Många icke-finansiella upplysningar ska lämnas i de fall det är väsentligt och det är därmed svårt att kontrollera om regelverket efterlevs. Studien har, i årsredovisningarna, letat efter översikt över resultat och ställning, väsentliga händelser, framtida utveckling samt exponering för risker. Undersökningen visade att det var långtifrån alla företag som lämnade den här typen av upplysningar i sina förvaltningsberättelser men att en viss förbättring skett mellan 2002 och 2005 års årsredovisningar. (Törning & Ericson, 2006)

1.2 Problemdiskussion

Det faktum att företag, i sin förvaltningsberättelse, ska skriva om väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer samt icke-finansiella faktorer av väsentlig karaktär gör att det är viktigt att ta hänsyn till omvärldsfaktorer. Den lågkonjunktur som råder är något som sannolikt påverkar eller kommer att påverka många företag. Detta bör därmed avspeglas i förvaltningsberättelsen i den mån företagsledningen tror att det kommer vara av väsentlig betydelse för verksamheten. I artikeln "*Årsredovisningarna i noterade bolag bättre*" diskuteras brister i den här typen av icke-finansiella upplysningar. Kopplat till resultaten i denna undersökning kan det diskuteras huruvida informationen i förvaltningsberättelserna verkligen avspeglar dessa förändringar i omvärlden.

Hur avspeglingen i förvaltningsberättelsen bör se ut är naturligtvis beroende av företagens karaktär och vissa företag påverkas mer av den rådande konjunkturen än andra. Statistiska Centralbyrån genomför en gång per halvår en undersökning där de jämför företag inom olika branscher för att få en indikation på företagsledningens syn på konjunkturen. Under 2007 visade denna, både på våren och på hösten, en positiv uppfattning bland företagen vilket även var fallet under våren 2008. (SCB, 2007 & 2008a) Under hösten 2008 var det en stor försämring i företagets uppfattning om konjunkturen, vilket försämrades ytterligare våren 2009. (SCB, 2008b & 2009a) Dessa indikationer på konjunkturen bör även återfinnas i förvaltningsberättelsen i den mån det kan ha en väsentlig påverkan på företagets verksamhet.

Som nämndes ovan kan det vara svårt för en utomstående att bedöma om väsentliga händelser som bör avspeglas i förvaltningsberättelsen har inträffat. I nuläget är det dock tydligt att någonting har skett som har förändrat företagets omgivning, i alla fall inom vissa branscher. En bransch som drabbats hårdare än andra är fordonsbranschen där många företag gjorde stora förluster under slutet av 2008. De två svenska biljättarna SAAB och Volvo gick dåligt, något som påverkade många andra svenska företag inom fordonsbranschen eftersom flertalet har en

² Företag i vilka antalet anställda under de senaste två räkenskapsåren i medeltal uppgått till högst tio och tillgångarnas nettovärde enligt fastställd balansräkning för det senaste räkenskapsåret uppgått till högst 24 miljoner kronor. (Balans, 2001)

koppling till biljättarna i form av exempelvis underleverantörer. Det gör att en avspegling av konjunkturläget krävs i många av dessa företags förvaltningsberättelser. Denna studie bygger på antagandet att en förvaltningsberättelse håller högre kvalitet då väsentliga händelser och förändringar i omvärlden avspeglas.

Även om det inte är investerare som är de huvudsakliga användarna av årsredovisningen i onoterade bolag är det viktigt för de som är användare att de får en korrekt bild av verksamheten och dess framtida utveckling. IASB påpekar, som ovan nämnt, att det behövs mer information än finansiella upplysningar för att skapa sig en korrekt bild av ett företag. Precis som beskrivs i IASB:s förslag så måste informationen vara relevant och trovärdig för att fylla sitt syfte. Att informationen är relevant skulle kunna innebära att företaget upplyser om väsentliga omvärldsfaktorer som kan ha en påverkan på verksamheten.

Precis som Törning och Ericson påpekar är det svårt att kontrollera huruvida företagen upplyser om väsentliga händelser på det sätt regelverket syftar till eftersom upplysningar endast måste lämnas om sådana händelser existerar. Det som kan sägas är dock att vid lågkonjunktur förändras företagens omvärld väsentligt och i de fall verksamheten påverkas av detta bör också förvaltningsberättelsernas innehåll förändras. Om informationen i förvaltningsberättelsen är densamma i en lågkonjunktur som i en högkonjunktur kan det diskuteras huruvida upplysningskraven uppfyller sitt syfte.

1.3 Problemformulering

Finns det någon skillnad i upplysningarna rörande omvärldsfaktorerens påverkan på företagens verksamhet i större onoterade företags förvaltningsberättelser mellan 2007 och 2008 inom fordonsbranschen?

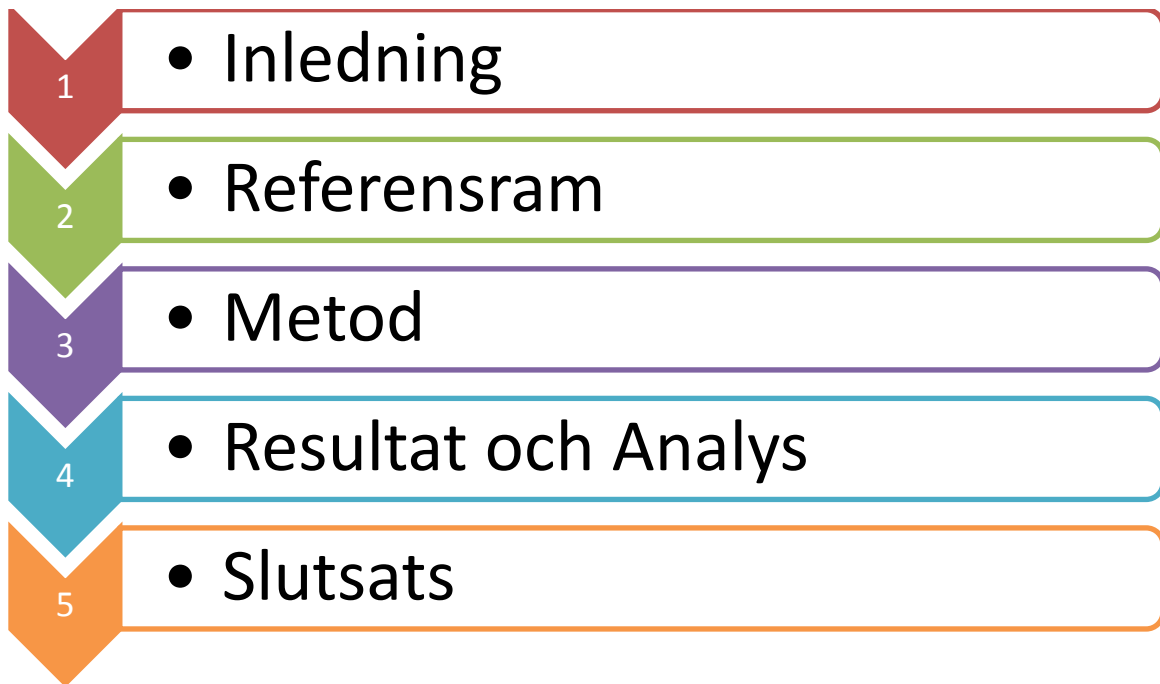
1.4 Syfte

Ett företags verksamhet är till viss del beroende av externa faktorer och därigenom konjunkturen. Förvaltningsberättelsen ska avspegla faktorer som har en väsentlig påverkan på företaget, däribland avseende förändringar i marknaden. Denna studie ämnar undersöka om företagen upplyser om dessa faktorer på ett relevant sätt, det vill säga om de upplyser om lågkonjunkturrens negativa effekter på bolaget. Syftet med denna undersökning blir därmed att studera om informationen i förvaltningsberättelser i onoterade större företag skiljer sig åt i olika stadier av konjunkturcykeln och om denna skillnad är tillfredsställande. I ett vidare perspektiv blir syftet att se om Årsredovisningslagens regler gällande förvaltningsberättelsen följs eller om företagen lämnar dessa upplysningar mest för syns skull.

1.5 Studiens bidrag

Denna undersökning ämnar studera om företag, i sina förvaltningsberättelser, upplyser om väsentliga händelser på ett tillfredsställande sätt. Det kan vara svårt att kontrollera efterlevnaden av sådana icke-finansiella upplysningar eftersom det inte alltid är möjligt att veta om något väsentligt har hänt. Vi studerar dock skillnader före och efter en väsentlig förändring i konjunkturläget och detta ger en möjlighet att studera efterlevnaden av regelverket, det vill säga om dessa regler i Årsredovisningslagen uppfyller sitt syfte.

1.6 Disposition

2. Referensram

Referensramen inleds med en kort beskrivning över den nuvarande regleringen för det ämne vi behandlar. Den fortsätter sedan med en redogörelse av den förstudie vi genomfört till grund för den fortsatta undersökningen och resultaten av denna. Därefter följer en genomgång av tidigare forskning inom området som till sist kopplas samman med vår studie.

2.1 Reglering

De upplysningar vi studerar i förvaltningsberättelserna kan hänföras till ÅRL 6 kap 1§, framför allt punkt två och tre. Enligt punkt två ska information lämnas om ”sådana händelser som är av väsentlig betydelse för företaget som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut”. Detta utvecklas i BFN U 96:6 där det anges att företag ska lämna upplysningar om viktiga externa faktorer som påverkat företagets resultat och ställning, såsom marknaden, råvaruförsörjningen, räntor och valutakurser. Företagen ska även beskriva väsentliga händelser som inträffat efter räkenskapsårets slut men innan årsredovisningens upprättande.

Enligt punkt tre ska förvaltningsberättelsen innehålla upplysningar om ”företagets framtida utveckling inklusive en beskrivning av väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som företaget står inför”. I BFN U 96:6 förklaras detta som följer: ”Upplysningarna skall avse dels vad som är känt om framtiden, dels de förväntningar som finns och som är baserade på konkreta, kända förhållanden som berör företaget direkt eller indirekt (t.ex. vad avser förändringar i marknaden, råvaruförsörjningen eller andra externa faktorer)”. I normalfallet räcker det att redogöra för den förväntade utvecklingen det närmaste räkenskapsåret men om utvecklingen kan förutses för flera år bör detta redogöras för.

2.2 Förstudie

Vi har genomfört en förstudie av 20 företags förvaltningsberättelser inom fordonsbranschen för 2007 och 2008 för att få en överblick över hur informationen i dessa är upplagd. Vid förstudien såg vi att den information företagen lämnade om externa påverkansfaktorer varierade både mellan företagen och över åren. Detta gällde både omfattningen av information och rubriksättningen. Den vanligaste rubriken, där företagen skrev om externa påverkansfaktorer hänförliga till konjunkturen, gällde den förväntade framtida utvecklingen vilken de allra flesta företagen använde sig av. Den näst vanligaste rubriken gällde väsentliga händelser under året. Övriga rubriker där den här typen av upplysningar lämnades var väsentliga händelser efter räkenskapsåret, risker och osäkerhetsfaktorer samt allmän information om verksamheten. Det fanns även ett företag som skrev om dessa faktorer under rubriken medarbetare.

Vid vår förstudie såg vi även andra skillnader när det gällde framställning av informationen. Vissa företag använde sig av exakt samma formulering rörande externa påverkansfaktorer under 2007 och 2008. Det var också skillnader mellan företagen gällande deras syn på framtiden, huruvida de såg positivt eller negativt på utvecklingen. Oavsett framtidssyn så fanns det stora skillnader i hur mycket information företagen valde att lämna om externa påverkansfaktorer. Exempel på meningar som företagen använde sig av var ”Produktionen kommer att anpassas efter rådande marknadssituation och de nya kundernas krav” samt ”Trots den pågående krisen bedöms att företaget kommer att prestera hyggligt under 2009”.

Gällande kvantiteten av information om marknadsrelaterade faktorer såg vi att det antal meningar som företagen använde sig av varierade mellan noll och nio meningar. Även antalet rubriker som innehöll denna typ av information var varierande, i detta fall mellan noll och sex stycken. Generellt var dock antalet rubriker lågt, de flesta företag skrev om denna information under en eller två rubriker.

Antal Meningar

	Min	Max	Medelvärde
2007	0	4	1,2
2008	0	9	3,4
Båda åren			2,3

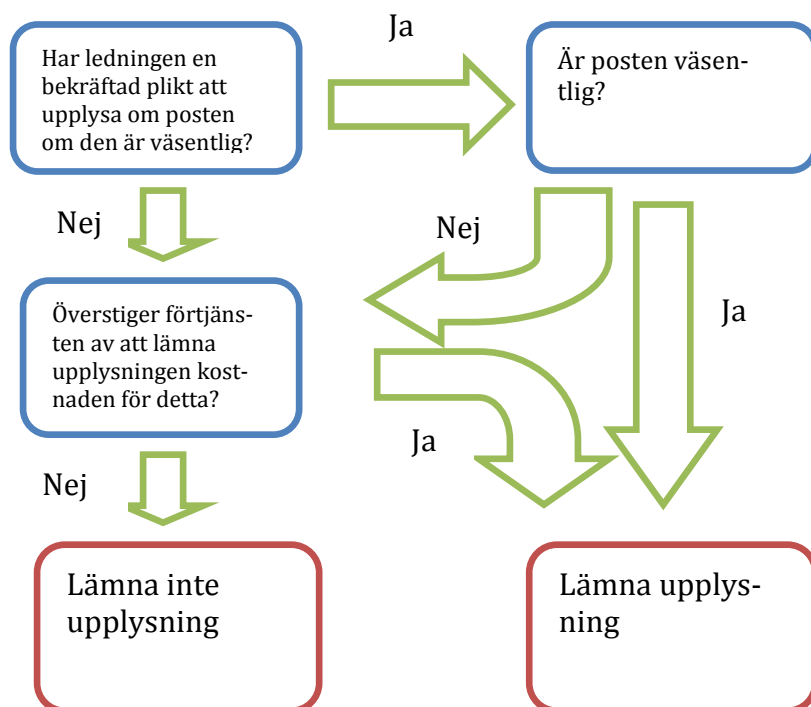
Tabell 1: Antal meningar förstudie

2.3 Tidigare forskning

Eftersom den tidigare forskningen ligger till grund för tillvägagångssättet i vår studie har vi tittat på forskning kring upplysningar av mer berättande karaktär då det är denna typ av information som lämnas i förvaltningsberättelsen. Vi har främst riktat in oss på studier om värdering av upplysningar där egenskaperna och kvaliteten av dessa studeras. Baserat på den forskning vi kunnat hitta har vi delat in avsnittet under de rubriker som följer.

2.3.1 Upplysningar och väsentlighet

Att lämna upplysningar är beroende av olika incitament och förknippat med en kostnad. Detta tydliggörs i artikeln *“The Joint Effects of Materiality Thresholds and Voluntary Disclosure Incentives on Firms’ Disclosure Decisions”* där relationen mellan väsentlighet och incitament vid frivilliga upplysningar beskrivs enligt nedanstående figur. Den visar att de upplysningar som lämnas är beroende av regleringen och kostnaden för att göra detta. (Heitzman, Wasley & Zimmerman, 2009)

Figur 1: Sambandet mellan väsentlighet och incitament vid frivilliga upplysningar (Heitzman, Wasley & Zimmerman, 2009)

Denna modell bör kunna appliceras på alla typer av upplysningar där efterlevnaden inte kan kontrolleras och visar att företag hela tiden måste göra en avvägning mellan nyttan och förtjänsten av att lämna en upplysning.

2.3.2 Principer och kvalitativa egenskaper

Upplysningar kan exempelvis utvärderas baserat på principer och kvalitativa egenskaper som kan appliceras på redovisningen generellt. I nedanstående artiklar har det skrivits om vilka principer och egenskaper som bör följas i de upplysningar som lämnas.

I *“Discussion Paper: Management Commentary”* diskuterar IASB det förslag de tagit fram rörande ett ramverk för ledningens kommentarer. Utöver en beskrivning av vad ramverket ska innehålla och syftet med det anger IASB även grundläggande principer och kvalitativa egenskaper som bör genomsyra den lämnade informationen. De principer som bör följas är att informationen ska vara ett komplement såväl som ett tillägg till de finansiella rapporterna, informationen ska spegla ledningens syn samt vara framtidsinriktad. Vad gäller de kvalitativa egenskaperna så menar IASB att informationen i ledningens kommentarer ska vara förståelig, relevant, balanserad, försvarbar och jämförbar över tid. (IASB, 2005)

Baserat på IASB:s förslag genomför författarna i *“An Analysis of the Qualitative Characteristics of Management Commentary Reporting by New Zealand Companies”* en studie av, de i årsredovisningen lämnade, upplysningarna i ledningens kommentarer hos Nya Zeeländska företag. De studerar dels kvantiteten av olika typer av upplysningar och dels kvaliteten baserat på relevans, försvarbarhet, balans och jämförbarhet. Relevansen rör huruvida företagen tillhandahåller någon form av utvärdering av historiska, nuvarande eller framtida händelser. Försvarbarhet handlar om att informationen i ledningens kommentarer kan backas upp med någon typ av fakta eller att uttalanden om framtiden görs med en viss försiktighet. Balans uppnås genom att företagen lägger lika mycket vikt eller betoning vid goda respektive dåliga nyheter. Jämförbarhet kan mätas dels över tid och dels mellan olika enheter och innebär att framförallt finansiell information ska framställas på ett sådant sätt att den är jämförbar. (Chatterjee, Tooley & Fatseas, 2008)

Författarna kommer fram till att dessa egenskaper till viss del uppnås i informationen i ledningens kommentarer i årsredovisningarna bland Nya Zeeländska företag. Studien visar att relevans och försvarbarhet uppnås i fler årsredovisningar än balans och jämförbarhet. Dock krävs förbättringar inom alla fyra områden. Författarna menar att goda nyheter betonas i högre grad än dåliga nyheter vilket ger brister i balansen i informationen. Det förutsätter dock att dåliga nyheter existerar i samma utsträckning som goda. (Chatterjee, Tooley & Fatseas, 2008)

I artikeln *“Best Practice”* beskriver David Loweth, ordförande för Accounting Standards Board (ASB), organisationens riktlinjer för ”The operating and financial review”, förvaltningsberättelsens motsvarighet i Storbritannien. Artikeln beskriver bland annat vad denna ska innehålla och vilka principer som bör följas vid upprättandet. ”The operating and financial review” bör innehålla beskrivningar av verksamhetens art, mål och strategier samt företagets utveckling både historiskt och i framtiden. Den bör också informera om företagets nuvarande position samt resurser, risker, osäkerheter och relationer som kan ha en påverkan på verksamhetens långsiktiga värdeskapande. Detta liknar i mångt och mycket de riktlinjer som gäller för den svenska förvaltningsberättelsen. I artikeln beskrivs dessutom vilka principer som bör följas vid framtagandet av ”The operating and financial review”. Där beskrivs, i likhet med IASB:s förslag, att denna bör ha en framtidsinriktning, vara ett komplement och ett tillägg till de finansiella rapporterna, vara förståelig, balanserad och neutral samt jämförbar över tiden. (Loweth, 2006)

2.3.3 Positiv kontra negativ information

Karaktären på informationen i förvaltningsberättelsen har en påverkan på användarnas uppfattning om företaget. Det finns forskning som tittar på skillnaden mellan hur positiv och negativ information används och vilken påverkan det har på hur företag framställs och uppfattas.

Rogers och Stocken undersöker i artikeln ”*Credibility of Management Forecasts*” hur marknadens förmåga att bedöma trovärdigheten i ledningens prognoser påverkar just trovärdigheten i prognoserna. Detta baserat på att ledningen ofta har incitament att styra vilken information som lämnas. Studien kommer fram till att om det är svårare för investerare att upptäcka fel i redovisningen så gör ledningen mer optimistiska prognoser i svåra ekonomiska situationer. När det gäller konkurrenter ställer författarna upp en hypotes som säger att om det är svårare för konkurrenten att upptäcka fel i redovisningen blir prognoserna mer pessimistiska. De kommer dock fram till att sambandet är det motsatta och att ledningen ständigt tenderar att lyfta fram optimistisk information framför mer pessimistisk information i sina prognoser. (Rogers & Stocken, 2005)

I ”*Beyond the Numbers: An Analysis of Optimistic and Pessimistic Language in Earnings Press Releases*” undersöks huruvida företagen använder en positiv eller negativ klang i de berättande delarna av de kvartalsrapporter företagen ger ut. De kommer fram till att tonen som används i rapporten samvarierar med företagets framtida prestationer. De menar att företagen använder ett visst språkbruk för att ge en indikation på hur de kommer att prestera framöver, dels gentemot investerare men även gentemot andra intressenter. (Davis, Piger & Sedor, 2005)

Holder-Webb och Cohen studerade ”Management discussion and analysis” (MD&A) sektionerna i årsredovisningar hos ett antal konkursmässiga amerikanska företag. Påbörjad utmätning innebär en osäkerhet om företagets framtida kassaflöden och en ökad risk för konkurs. I MD&A ska företaget ge förklaringar till den ekonomiska situationen och även planer på hur de ska komma på fötter igen. Författarna menar dock att ledningen kanske inte gärna vill lämna sådana upplysningar om de ger negativa signaler till de externa intressenterna. (Holder-Webb & Cohen, 2007)

De amerikanska stadgarna för denna typ av information är snarare riktlinjer än tydliga punkter. Etiskt sett har dock ledningen en skyldighet att upplysa om all relevant information, även om det framställer företaget negativt. Eftersom det endast finns generella riktlinjer för vad som ska upplysas om menar författarna att det kan vara lättare för ledningen att endast lämna sådan information som ligger i deras intresse att lämna. Det blir därmed en balansgång för ledningen att undvika att företaget framställs i dålig dager och deras etiska skyldighet att lämna den information som intressenter behöver för att kunna fatta rätt beslut. Författarna anser att många ledare tänker på företagets bästa och försummar intressenterna, därmed missbrukar de den öppenhet som finns i reglerna för att undvika att rapportera negativ information och företagets eventuella dåliga prestationer. (Holder-Webb & Cohen, 2007)

2.3.4 Kvantitet i upplysningar

Hur upplysningar i årsredovisningar ska värderas är något som har debatterats och det finns flera artiklar som behandlar kvantitet som mått på upplysningar. I artikeln ”*Methodological Issues: Reflections on Quantification in Corporate Social Reporting Content Analysis*” diskuterar författaren lämpligheten av att använda volymen på upplysningar rörande hållbarhetsredovisning som mått för dess relevans. Han skriver att det finns olika sätt att kvantifiera upplysningar rörande hållbarhetsredovisning såsom att räkna ord, sidor, meningar eller proportionen av en viss information i förhållande till den sammanlagda mängden information. Författaren menar att kvantifiering av informationen kan användas för att mäta upplysningarna även om det inte alltid ger hela bilden. Han menar att kvantifiering genom att mäta proportionen av en viss typ av information ofta ger en mer relevant bild än kvantifiering genom att mäta antalet meningar även om detta kan minska risken för mätfel. Baserat på författarens studie av tidigare litteratur skriver han dock att meningar är ett mer precist mått på kvantitet än ord. (Unerman, 2000)

Deegan och Rankin studerade huruvida företag upplyser om negativa händelser när sådana existerar och de därmed bör upplysas om. För att utvärdera detta räknades antalet ord i årsredovisningarna som var positiva respektive negativa. Författarna menar att det fanns brister i upplysningarnas kvalitet då mängden positiva ord översteg de negativa betydligt trots att det vid undersökningen fanns negativa händelser som företagen borde ha redogjort för. (Deegan & Rankin, 1996) Dessa författare använde alltså kvantiteten som ett mått på kvaliteten i upplysningarna.

2.3.5 Information om framtiden

Det finns många studier som behandlar den information som lämnas om framtiden i företagens årsredovisningar. Som användare av årsredovisningen är det viktigt att få en korrekt bild av framtiden vilket också tydliggörs i det faktum att de flesta regelverk anger att detta ska upplysas om.

Organisationer som AICPA och CICA rekommenderar företag att lämna mer information om framtida utveckling i sina årsredovisningar för att möta användarnas behov. Bozzolan, Trombetta och Beretta gjorde en studie där de testade om effekten av upplysningar om framtida utveckling är relaterade till några särskilda kännetecken av framtida information. Mätningen baserades på en innehållsanalys av bland annat årsredovisningar. Informationen om framtiden delades in i två kategorier: finansiellt verifierbar samt icke-verifierbar. Detta när det gäller om informationen har den förväntade påverkan på framtiden eller inte och ett mått på denna påverkan. (Bozzolan, Trombetta & Beretta, 2009)

Kodningen av informationen genomfördes i tre faser. Den första innebar att de utgick ifrån att en mening är en enhet. I nästa fas användes ett ramverk som beaktade både innehållet och karaktären på den information som upplystes om i varje enhet. Ramverket organiserade informationen i tre kategorier: strategi, företagsstruktur och verksamhet samt omvärldsmiljön. Alla meningar som innehöll information om framtiden analyserades sedan med avseende på dess karaktärer: det ekonomiska tecknet som kommunicerar riktningen på den förväntade inverkan på företagets framtida prestation samt måtten som används för att kvantifiera/kvalificera den förväntade inverkan. Den tredje fasen gick ut på att varje mening kodades för att kunna identifiera innehållet och upplysningarnas karaktär. (Bozzolan, Trombetta & Beretta, 2009)

Varje mening kodades med 1 om det innehöll framtida information om något av strategi, företagsstruktur och verksamhet eller omvärldsmiljö. Fanns ingen framtida information om något av detta kodades meningen med 0. Om meningen innehöll framtida information så analyserades sedan dess karaktär. Ytterligare 1 gavs om riktningen av den framtida utvecklingens inverkan uppges och sedan gavs 1 om måttet på den förväntade inverkan uppges. Detta ger därmed en tresiffrig kod för varje mening, till exempel 1,1,0. Alla meningar inom ett företag summerades därefter för att ge en slutlig poäng för varje företag. (Bozzolan, Trombetta & Beretta, 2009)

Författarna kom fram till att mest information om framtiden lämnades angående företagets struktur och verksamhet, där 55,5 % upplyste om detta i årsredovisningen. När det gäller externa faktorer upplyste 32,5 % om detta i årsredovisningarna medan endast 17,2 % redogjorde för strategin här. (Bozzolan, Trombetta & Beretta, 2009)

I artikeln *“The Determinants of Forward-Looking Information in Annual Reports of UAE Companies”* undersöker Aljifri och Hussainey information om framtiden i årsredovisningar hos företag i Förenade Arabemiraten. Författarna beskriver argument både för och emot att lämna framtidsinriktad information. Argument för att lämna sådan information är att det hjälper investerare att fatta investeringsbeslut men även att avsaknaden av framtidsinriktad infor-

mation kan leda till att investerare fattar felaktiga beslut på grund av att de då kan få felaktig information från andra källor. Argument mot att lämna framtidsinriktad information är att eftersom framtiden är osäker så är det svårt att förutse vad som verkligen kommer att ske. Dessutom kan framtida information ge värdefull information till konkurrenter, vilket kan påverka företagets konkurrenssituation. (Aljifri & Hussainey, 2007)

I denna studie kom författarna bland annat fram till att företag med hög lönsamhet tenderade att lämna mindre information om framtiden. Aljifri och Hussainey menar att det kan vara så att företag med sämre lönsamhet kanske lämnar mer upplysningar om framtiden för att försöka förmedla ett positivt besked till intressenterna, till exempel deras strategi för att förbättra lönsamheten. (Aljifri & Hussainey, 2007)

2.3.6 Utvärdering av upplysningar

Berättande information i årsredovisningar i form av olika upplysningar har varit föremål för diverse studier. Dessa studier har gjorts på olika sätt och med olika utgångspunkter. Nedan beskrivs ett antal sådana studier som kan kopplas till upplysningar, dess karaktär och utvärdering av innehållet i dessa.

Artikeln ”*The Information Gap in Annual Reports*” beskriver en studie om den information som kommuniceras till olika intressenter i årsredovisningar. Hooks, Coy och Davey studerade nivån på upplysningar i årsredovisningar hos 33 företag och jämförde det med intressenternas förväntningar på vad de anser att företagen bör upplysa om. (Hooks, Coy & Davey, 2002)

Författarna studerade både omfattningen och kvaliteten på upplysningarna genom att konstruera ett upplysningsindex. Index för upplysningar har ofta använts för att testa olika variabler hänförliga till upplysningar. För det mesta har kvantiteten testats genom att titta på om poster i en checklista är informerade om eller inte och då tilldelats 0 eller 1 beroende på om posten finns eller inte. Precis som flera andra studier har denna även bedömt kvaliteten på de upplysningar som lämnats. (Hooks, Coy & Davey, 2002)

Indexet tar hänsyn till den relativa tyngden av olika upplysningar och skillnader i kvalitet på två sätt. Dels genom att den relativa tyngden av de olika indexposterna bestäms genom användningen av ett system med olika tyngd. Andra studier grundar sig ofta på olika tyngder som bestämts av finansiella analytiker. I denna studie tas indexet fram av 15 olika intressenter, bland annat en revisor, långgivare, akademiker och anställd. Tyngden av de olika posterna fördelas sedan på fem olika kategorier. Det andra sättet som indexet tar hänsyn till skillnader i kvalitet i upplysningarna är genom att bedöma hur väl varje post upplyses om jämfört med det definierade idealet för den posten. (Hooks, Coy & Davey, 2002)

Något som framkom av denna studie var att väsentliga faktorer som påverkar följande år ansågs väldigt viktigt att upplysa om. Detta område var dock något där det fanns stora brister i företagets redovisning. De flesta företag hade inte ens gett generell information angående framtiden när det gäller till exempel marknaden. (Hooks, Coy & Davey, 2002)

I artikeln ”*A Methodology for Analysing and Evaluating Narratives in Annual Reports: A Comprehensive Descriptive Profile and Metrics for Disclosure Quality Attributes*” tar författarna fram ett ramverk för utvärdering av kvaliteten i upplysningar. De menar att de berättande delarna av årsredovisningen blivit allt viktigare på senare tid och det behövs instrument för att mäta upplysningarna för att kunna studera frivilliga upplysningar och kvalitet. (Beattie, McInnes & Fearnley, 2004)

I ramverket som tas fram för kodning av upplysningarna delas dessa in baserat på tidsperspektiv, finansiell kontra icke-finansiell information samt kvantitativ kontra icke-kvantitativ information. Tidsperspektivet innebär att upplysningarna klassificeras baserat på om de är inrik-

tade mot framtiden, dåtiden eller om de inte är tidsspecifika. Det finansiella perspektivet innebär, som namnet antyder, att upplysningarna delas in i finansiella och icke-finansiella och den tredje dimensionen handlar om huruvida informationen mäts på ett kvantitativt eller kvalitativt sätt. Utöver detta vägs även den relativa kvantiteten på upplysningarna in i bedömningen. Den relativa kvantiteten innebär mängden upplysningar justerat med företagsspecifika karaktäristika såsom storlek och verksamhetens komplexitet. Genom att utvärdera upplysningarna på detta sätt menar författarna att kvaliteten bedöms på ett bättre sätt än då enbart kvantiteten av upplysningarna används. (Beattie, McInnes & Fearnley, 2004)

I artikeln "*Drivers of Corporate Voluntary Disclosure*" menar författarna att kravet på bättre upplysningar har ökat sedan fler intressenter än endast investerarna vill få reda på hur företags verksamhet påverkar dem. Detta har lett till att företag över hela världen har uppmuntrats till att förbättra informationen som lämnas i årsredovisningar. Bland annat har FASB upprepade gånger påpekat vikten av att lämna information angående operationella indikatorer och information avseende framtiden. Målet med Boesso och Kumars studie var att undersöka vilka faktorer, förutom de som är hänförliga till investerarnas behov, som påverkade vilka upplysningar som lämnades av företag. (Boesso & Kumar, 2007)

I likhet med Beattie, McInnes och Fearnley (2004) delar författarna in upplysningar efter kategorierna kvantitativa, operationella och framtidsinriktade. I linje med detta undersökte de vilken typ av information som upplystes om; kvalitativ eller kvantitativ, karaktären på informationen; om den var finansiell eller icke-finansiell samt informationens outlook; om den var framtidsinriktad eller historisk. Författarna menade att de genom att dela in informationen på detta sätt kunde undersöka upplysningarnas effektivitet bättre. (Boesso & Kumar, 2007)

Olika poäng gavs beroende på vilken typ av information som lämnades, detta för att ge mer tyngd till viss information. Kvantitativ information värderades högre än kvalitativ eftersom denna ansågs ha större betydelse. Icke-finansiell information gavs mer tyngd än finansiell eftersom sådan information saknas i de finansiella rapporterna. Slutligen värderades framtidsinriktad information högre än historisk. Detta för att det ger intressenter en bättre förståelse för ett företags framtida förmåga att skapa värde och därmed menar författarna att framtidsinriktad information bör värderas högre än historisk. (Boesso & Kumar, 2007)

Eftersom mängden upplysningar inte anger vad informationen innehåller behövs även andra mått utöver kvantitetsmått. Boesso och Kumar använde sig av ett index som tog hänsyn till både kvalitet, volym och informationens relativa betydelse. Med anledning av detta menar de att denna studie ger en mer omfattande undersökning av upplysningarna. Studien bestod av fyra faser, den första innebar att ett ramverk för att klassificera informationen togs fram. Nästa steg var att bestämma att varje mening var en enhet. Därefter följde kodningen, där varje mening matchades mot posterna i indexet och till slut gjordes en bedömning av den kodade informationens reliabilitet och validitet. (Boesso & Kumar, 2007)

I artikeln "*A Framework for the Analysis of Firm Risk Communication*" utvecklar Beretta och Bozzolan ett ramverk med fokus på hur företagen lämnar upplysningar om risker. De värderar kvaliteten i dessa upplysningar dels baserat på riskfaktorer och dels baserat på upplysningarnas egenskaper. (Beretta & Bozzolan, 2004)

Figur 2: Sambandet mellan riskfaktorer och informationens egenskaper (Beretta & Bozzolan, 2004)

Riskfaktorerna rör olika faktorer som måste tas hänsyn till i bedömandet av riskupplysningarna. Bland annat menar författarna att det är viktigt att titta på företagets omvärld ur olika perspektiv, exempelvis ekonomiskt, då upplysningarna värderas. (Beretta & Bozzolan, 2004)

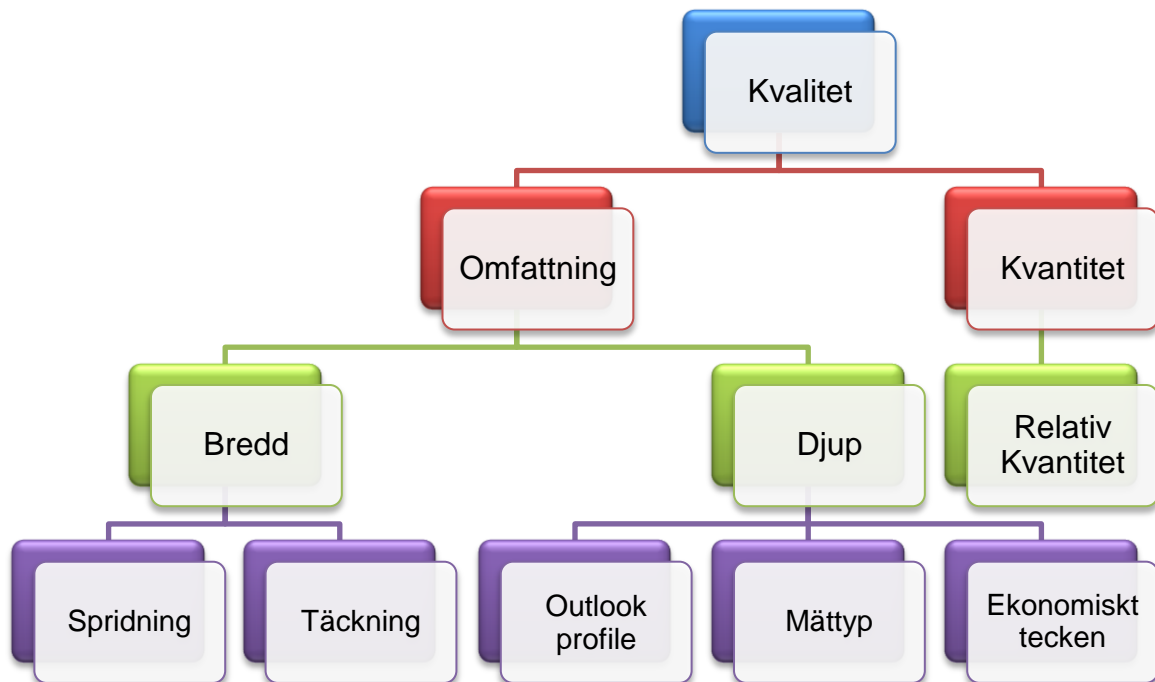
Ekonomiskt tecken innebär att informationen som upplyses om har positiv, negativ eller ingen påverkan på företagets verksamhet. När det gäller mättyp så skiljer författarna, liksom i tidigare artiklar, på om upplysningen är av kvantitativ eller kvalitativ art, om den är finansiell eller icke-finansiell samt om den inte alls är mätbar. Outlook orientation innebär att upplysningar innehåller information om gjorda handlingar och tagna beslut, företagets nuvarande ställning, förväntningar på framtiden samt planerade handlingar. (Beretta & Bozzolan, 2004)

I artikeln ”*Quality versus Quantity: The Case of Forward-Looking Disclosure*” diskuterar Beretta och Bozzolan vidare hur kvaliteten i de upplysningar som lämnas i olika årsredovisningar kan utvärderas. I denna artikel avser upplysningar de mer berättande delarna av årsredovisningen det vill säga det som inte bara anges i siffror. Författarna menar att det ofta har tagits som självklart att kvantitet i upplysningarna också är ett mått på dess kvalitet, något som de sätter sig emot. (Beretta & Bozzolan, 2006)

I och med att komplexiteten i företagets verksamheter och i dess omvärld har ökat har också kraven på mer berättande information i förvaltningsberättelsen ökat då det ofta krävs för att externa parter ska förstå siffrorna i redovisningen. Enligt Beretta och Bozzolan behövs därför ett nytt ramverk som säkerställer kvaliteten i dessa upplysningar. De menar att detta ramverk ska ha ett framtidsperspektiv eftersom den här typen av upplysningar ofta syftar till att ge information om framtida värdeskapande för externa användare samt att ett framtidsperspektiv är inkluderat i alla de i nuläget mest populära ramverken företagen följer i sin redovisning. (Beretta & Bozzolan, 2006)

Beretta och Bozzolan tar sin utgångspunkt i FASB:s principer för redovisning och lämnandet av upplysningar i årsredovisningen. Baserat på dessa menar författarna att det inte är tillfredsställande att endast mäta kvantiteten i upplysningarna då FASB:s principer även pekar på viktigen av vad företagen lämnar upplysning om och hur det görs. (Beretta & Bozzolan, 2006)

Baserat på detta och med utgångspunkt i den modell som Beattie, McInnes och Fearnley tog fram för att bedöma kvaliteten i upplysningarna tar Beretta och Bozzolan fram sitt föreslagna ramverk för utvärdering av upplysningar i årsredovisningar. (Beretta & Bozzolan, 2006)

Figur 3: Ramverk för utvärdering av kvaliteten i upplysningar (Beretta & Bozzolan, 2006)

Bredden i upplysningarna grundar sig i antagandet att ju bredare variation av upplysningar desto bättre är det. Spridningen syftar på spridningen av information i upplysningarna i årsredovisningen och täckning rör mängden ämnesområden som företagen skriver om. (Beretta & Bozzolan, 2006)

Outlook profile innebär att upplysningarna bedöms baserat på tidsperspektivet, det vill säga huruvida informationen är historisk, framtidsinriktad eller inte tidsspecifik. Här vägs även ledningens förväntningar, företagets ställning, planerade handlingar samt beslut och genomförda handlingar in. Mättyp handlar, precis som i författarnas tidigare ramverk, om huruvida informationen är av finansiell eller icke-finansiell karaktär samt huruvida den mäts på ett kvantitativt eller kvalitativt sätt. Ekonomiskt tecken berör informationens påverkan på företagets verksamhet, om den anges vara positiv, negativ eller om ingen särskild påverkan beskrivs. (Beretta & Bozzolan, 2006)

För att ta fram ett index för kvaliteten i upplysningarna görs sedan en sammanvägd bedömning av den relativa kvantiteten och omfattningen av upplysningarna. Författarna kommer i sina slutsatser fram till att det index de använder sig av ger ett tydligare positivt statistiskt samband med precision i framtidsprognoser och ett tydligare negativt samband med spridningen i finansiella analytikers framtidsprognoser än då ett mått på enbart kvantiteten används. De kommer fram till att det framtagna ramverket fångar dimensioner i upplysningarna som anses vara av nytta för analytiker när de ska bedöma framtida förtjänster i företagen. (Beretta & Bozzolan, 2006)

2.3.7 Koppling till vår studie

När det gäller vilka upplysningar ett företag lämnar är det en ständig avvägning för företagen mellan olika incitament och väsentligheten. Eftersom det är svårt att kontrollera huruvida något väsentligt finns att upplysa om så kan informationen i förvaltningsberättelsen bli bristfällig om incitament finns för att ej lämna ut viss information.

Vikten av att lämna kompletterande information till de finansiella rapporterna förespråkas av flera viktiga normsättare, såsom ASB och IASB. Precis som det svenska regelverket påpekar de vikten av att lämna framtidsinriktad information samt att lämna upplysningar om risker och osäkerheter.

Något som särskilt betonas och som varit föremål för flera studier är informationen som lämnas angående framtiden. De allra flesta studierna pekar på vikten av att ha en framtidsinriktning i den information som lämnas. Det finns dessutom studier som kommit fram till att goda nyheter lyfts fram i högre grad än negativa och att tonen i den lämnade informationen är viktig. Kopplat till vår studie skulle det kunna tänkas att företag framställer situationen mer positiv än vad den är.

Utvärderingen av upplysningar kan göras på många olika sätt och det är vanligt att detta görs genom någon form av kvantitativt mått. Det finns olika syn på hur kvantifiering av upplysningar ska göras och hur användbar denna utvärderingsmetod är. Vad som dock är genomgående i de artiklar vi har tittat på är att kvantifiering av upplysningar ger en indikation på användbarheten av dessa men att det ofta behöver kompletteras med ytterligare analyser.

Utifrån den forskning vi studerat är det alltså tydligt att det är viktigt att ta hänsyn till både kvantitet och kvalitet vid utvärdering av upplysningar. I många av de ramverk vi tittat på rörande utvärdering av upplysningar lyfts liknande faktorer fram. Ramverken betonar att det är viktigt att skilja på kvantitativa och kvalitativa upplysningar, finansiella och icke-finansiella upplysningar samt tidsperspektivet i den information som lämnas. Flera studier betonar också vikten av att titta på i vilken riktning de faktorer företaget lämnar upplysning om kan komma att påverka verksamheten. Vi upplever att Beretta och Bozzolans ramverk från 2006 täcker in dessa aspekter samt ytterligare några som är relevanta för vår studie. Dessutom kommer de själva fram till att deras ramverk ger en bättre precision än då enbart kvantiteten i upplysningarna mäts. Därför har vi valt att främst utgå från detta ramverk vid framtagandet av vår tolkningsmodell där vi diskuterar kvantitet, spridning, täckning, outlook profile, mätytp samt ekonomiskt tecken.

3. Metod

Vår metod redogör för de val vi har gjort, varför vi har gjort dem samt vilka effekter detta kan få på vår studie. Den avslutas med en beskrivning av den modell vi har använt oss av för att genomföra vår studie.

3.1 Metodval

Utifrån den tidigare forskning som har studerats har vi identifierat ett antal viktiga aspekter för att utvärdera upplysningar; kvantitet, tidsperspektiv samt ekonomiskt tecken. Vår frågeställning skulle kunna besvaras genom att upplysningarna, utifrån dessa faktorer, utvärderades genom ett kvantitativt eller kvalitativt arbetssätt. Vid vår förstudie såg vi att många av företagen lämnar ganska knapphändig information om omvärldsfaktorer i sina förvaltningsberättelser, ofta handlar det om en enstaka mening. Dessutom var det stora skillnader i omfattningen och innehållet i informationen mellan de olika företagen. Det gjorde att vi behövde använda oss av ett relativt stort urval av företag för att få fram en relevant jämförelse att besvara vår frågeställning med. Utifrån ett mindre antal företag hade det varit svårt att se ifall några skillnader finns eller inte. Baserat på den i många fall knapphändiga informationen och det stora urval av företag i vår studie fann vi att ett kvantitativt tillvägagångssätt som fångade ovan nämnda aspekter var det bästa sättet att genomföra studien på. Därmed kunde vi genom att plocka ut jämförbara data undersöka vår frågeställning efter de faktorer som lyfts fram i tidigare forskning. Även om en kvantitativ studie görs är det dock viktigt att hänsyn tas även till kvalitativa aspekter av informationen. Detta tydliggörs i den tidigare forskning vi studerat där en kvantitativ metod som väger in både kvalitativa och kvantitativa aspekter ofta använts för att studera upplysningar.

Genom att använda ett kvantitativt förhållningssätt kan vi lyfta fram de aspekter för vilka den i övrigt varierande informationen är jämförbar och på så sätt dra slutsatser om huruvida informationen skiljer sig åt. Samtidigt innebär ett kvantitativt förhållningssätt att viss information går förlorad i förhållande till ett kvalitativt även om subjektiviteten och tolkningsproblematiken i viss mån kan minska. Med tanke på vårt syfte och ambitionen att i viss mån kunna dra mer generella slutsatser kring efterlevnaden av regelverket såg vi större möjligheter till detta genom ett kvantitativt arbetssätt. Med hänsyn till hur den information vi studerar framställs och de aspekter vi valt att studera finner vi därmed att en kvantitativ metod är mest lämplig för att besvara vår frågeställning.

3.2 Datainsamling

Denna studie syftar till att jämföra förvaltningsberättelser mellan två på varandra följande år i olika företag. Årsredovisningar för ett lämpligt urval av företag har studerats och ligger till grund för datainsamlingen. Baserat på de urvalskriterier vi har tagit fram har vi hämtat årsredovisningarna från databasen Affärsdata.

Därutöver har en litteraturstudie av tidigare forskning på området genomförts. Detta för att få en överblick över vad som skrivits tidigare och för att få en utgångspunkt för den fortsatta studien. Då vi inte har hittat särskilt mycket forskning specifikt kring förvaltningsberättelsen har vi breddat vårt perspektiv genom att studera forskning rörande upplysningar och berättande information i årsredovisningen i allmänhet. Mycket av forskningen rör dessutom noterade bolag men vi tror ändå att denna kan vara intressant för vår studie i de fall resultaten även kan appliceras på andra användare av redovisningen än bara investerare. Det är viktigt för alla användare att den information som företaget lämnar är rättvisande. Vi har bland annat använt databaserna Business Source Premier och Science Direct där vi exempelvis sökt på nyckelorden *förvaltningsberättelse*, *disclosure*, *management commentary*, *management discussion and*

analysis samt *directors report*. Den teoretiska referensramen ligger, tillsammans med vår förstudie, till grund för den modell som den empiriska studien bygger på. Modellen innefattar både kvantitativa och kvalitativa element och är utgångspunkten för graderingen av informationen i förvaltningsberättelserna.

De 20 företagen i vår förstudie valdes ut genom ett slumpmässigt urval och både 2007 och 2008 års förvaltningsberättelser studerades. Vi studerade främst rubriker och omfattningen av information där endast de stycken i förvaltningsberättelserna som behandlade information om externa påverkansfaktorer undersöktes. Företagen uttryckte sig på något olika sätt i rubriksättningen men vi har valt att slå samman de rubriker som berör samma sak även om det skiljer sig något i ordvalet. Exempelvis har vi satt ”*föväntad framtida utveckling*” och ”*företagets framtida utveckling*” i samma kategori. Vilka rubriker företagen använde sig av studerade vi för att se om någon skillnad fanns mellan åren för att i sådana fall kunna göra en analys av detta i den slutliga studien.

I förstudien räknade vi antalet meningar som hade med omvärldsfaktorer att göra för att sedan kunna gruppera antalet meningar i det index vi använder i vår modell. Vi tittade dessutom på antalet rubriker av samma anledning. Dessutom studerade vi hur företagen byggde upp informationen de lämnade och vilket sätt de uttryckte sig på. Detta för att få en grund att arbeta vidare med i vår modell.

Vår huvudsakliga data för studien består av förvaltningsberättelser från 179 företag inom fordonsbranschen. Vi gick igenom dessa företags förvaltningsberättelser för 2007 och 2008 för att få en grund till vår studie. För att vara säkra på att vi tolkade informationen likadant gjorde vi en gemensam genomgång av 20 förvaltningsberättelser. Detta för att säkerställa hur informationen skulle tolkas och graderas. Därefter delade vi upp företagen för att gå igenom hälften var. Exempel på hur texten har tolkats återfinns i Bilaga 1.

3.3 Urval

Enligt den i inledningen nämnda undersökningen från SCB ändrades företagets syn på konjunkurläget drastiskt mellan våren och hösten 2008. Under upprättandet av 2007 års årsredovisning såg företagen alltså fortfarande positivt på framtiden, medan uppfattningen var betydligt mer negativ när 2008 års årsredovisning togs fram. Eftersom vi ville studera skillnaden i de upplysningar företagen lämnar i hög- respektive lågkonjunktur valde vi därför att jämföra 2007 och 2008 års årsredovisningar. Då vi ville minska effekten av andra påverkansfaktorer valde vi att ha ett så kort tidsspänn som möjligt och jämför därför två på varandra följande år.

För att kunna genomföra vår studie var det viktigt att välja en bransch som påverkats väsentligt av lågkonjunkturen och där företagen hade anledning att upplysa om detta. SCB:s indikator rörande konjunkturen jämför även skillnaden i framtidssyn mellan olika branscher. Den visar tydligt att framtidssynen inom industrisektorn pekade på en större nedgång än inom tjänstesektorn under våren 2009. (SCB 2009a) Då årsredovisningarna för 2008 upprättades under denna period bör den negativa synen ha avspeglats mer i förvaltningsberättelser inom industrisektorn.

Inom industrisektorn måste därefter ytterligare urval göras eftersom denna omfattar alltför många heterogena branscher. Ett sätt att jämföra branscher inom industrin är att använda industriproduktionsindex. Genom att titta på förändringen i produktionsvolym för hela branscher fås en indikation på konjunkurläget (SCB, 2009b). För att välja ut den bransch som bör ha påverkats mest av lågkonjunkturen tittade vi på förändringar i industrins produktionsvolym mellan våren 2008 och våren 2009, då 2007 och 2008 års årsredovisningar upprättades för merparten av de svenska företagen. Den bransch, som enligt detta index, har upplevt den största nedgången under månaderna januari till maj är SNI-kod 29 ”*Industri för motorfordon*,

släpfordon och påhängsvagnar”. Inom denna bransch undersökte vi alla stora onoterade företag för att skapa oss en så bra bild som möjligt och för att få ett tillräckligt stort statistiskt urval. Antalet studerade företag uppgick till 179 stycken, det vill säga 358 årsredovisningar.

Vi är medvetna om att vissa av företagen har räkenskapsår som avviker från kalenderåret vilket vi måste ta hänsyn till i vår analys. Vi har därför gjort separata analyser för företagen baserat på grupperingar efter olika räkenskapsår för att studera eventuella skillnader. Det är framförallt de företag som har räkenskapsår mellan första maj och sista april som kan ha avvikande resultat då den sista årsredovisning som kommit ut för dem är mellan den första maj 2007 och den sista april 2008 och dessa företag märkte därmed inte av lågkonjunkturen det räkenskapsåret. I ett fåtal fall har företagen bytt verksamhetsår under 2007 så att de därefter haft kalenderår som räkenskapsår. I dessa fall har vi valt att för 2007 titta på den sista årsredovisningen trots att denna inte omfattar ett helt år då vi upplever att detta inte påverkar kvaliteten i studien eftersom det är tidpunkten för upprättandet av årsredovisningen som i första hand är det väsentliga.

Beteckning	Räkenskapsår 08	Antal företag
1	080101-081231	144
	(080401-090331)	(2)
2	070501-080430	12
	(070401-080331)	(1)
3	070701-080630	5
4	070901-080831	10
	071001-080930	(3)

Tabell 2: Fördelning mellan räkenskapsår

3.3.1 Avgränsningar

Årsredovisningslagen beskriver ett antal olika upplysningar som ska ingå i förvaltningsberättelsen. Denna studie ämnar endast undersöka de upplysningar som rör icke-finansiella faktorer som ligger utom företagets kontroll. Anledningen till detta är att studien utvärderar skillnader vid en lågkonjunktur jämfört med en högkonjunktur och vi ville därmed isolera de faktorer som kan relateras till detta. Vår studie kan alltså i första hand knytas till ÅRL 6 kap 1§ 2-3p där påverkan från exempelvis marknaden behandlas. Dessutom är det svårt för oss att kontrollera huruvida interna väsentliga händelser inträffat och vi kan därför inte uttala oss om kvaliteten i dessa upplysningar.

Denna studie ämnar endast undersöka onoterade svenska bolag. Anledningen till att vi har uteslutit noterade bolag är att vi ville ha en ökad jämförbarhet i studien. Eftersom bolagsformerna har olika intressenter ställer marknaden olika krav på informationen från dessa företag. De noterade bolagen bör därmed ha högre krav på att lämna den här typen av information och deras förvaltningsberättelser är troligen mer omfattande. Vi tyckte därför att det skulle vara mer intressant att studera onoterade bolag och begränsade oss till detta för att kunna utvärdera resultaten på ett tillförlitligt sätt. Upplysningskraven i förvaltningsberättelsen är högre för

större företag och mindre företag behöver inte alltid lämna den här sortens upplysningar. Vi har därför valt att endast titta på större företag, enligt 50/25/50-regeln³.

Vi använder inte några kontrollvariabler såsom storlek eller resultat. Detta eftersom vi studerade samma företag båda åren och skillnaden mellan åren påverkas inte av dessa variabler. Undersökningen är alltså inte en jämförelse mellan företagen utan snarare en jämförelse över tid hos ett urval av företag. Dessutom ska storleken på företagen inom vårt urval inte påverka huruvida regelverket följs även om det naturligtvis kan påverka mängden upplysningar.

3.3.2 Bortfall

Bortfallet av årsredovisningar var fyra stycken, det vill säga två företag. Detta med anledning av att ett av företagen bildades under slutet av 2007 medan ett annat var vilande under 2007. Vi bedömer att urvalet är tillräckligt stort för att detta inte ska påverka resultatet.

3.4 Modell

3.4.1 Hypotesprövning

För att besvara vår frågeställning och undersöka vårt syfte ställde vi upp en nollhypotes som vi sedan studerar med hjälp av statistiska metoder. Då vi vill studera om det finns några skillnader i informationen som lämnas i en lågkonjunktur respektive högkonjunktur ställde vi upp följande hypotes:

H₀: Informationen i förvaltningsberättelsen har inte förändrats mellan 2007 och 2008.

I förlängningen kan besvarandet av denna hypotes leda till en viss inblick i hur väl regelverket följs och om det uppfyller sitt syfte. Om ingen förändring skett innebär det att företagen troligt utelämnar väsentlig information om omvärlden då den förändrades kraftigt under 2008. Finns det en skillnad och hypotesen kan förkastas får en diskussion föras kring styrkan i korrelationen och även kring övriga resultat.

Detta innebär att vi har två variabler, den oberoende variabeln är årtalen och den beroende är information i förvaltningsberättelsen. Vi prövar hypotesen genom att studera sambandet mellan vår oberoende och vår beroende variabel. Analysen genomförs i huvudsak genom att den beroende variabeln testas baserat på ett index över kvantitativa egenskaper samt baserat på en mer kvalitativ egenskap.

3.4.2 Mätobjekt

Mätobjektet för vår studie är den för oss relevanta informationen i förvaltningsberättelsen. Vi avgränsade oss, som tidigare nämnt, till information om externa faktorer hänförliga till marknadsläget. I vår förstudie såg vi att företagen ofta lämnade information utifrån det som står i BFN U 96:6 om punkterna ett och två i ÅRL 6 kap 1§: *”Upplysningar ska också lämnas om viktiga externa faktorer som påverkat företagets ställning och resultat. Sådana faktorer kan avse t.ex. marknaden, råvaruförsörjningen, räntor och valutakurser.”* samt om punkten tre: *Upplysningarna skall avse dels vad som är känt om framtiden, dels de förväntningar som finns och som är baserade på konkreta, kända förhållanden som berör företaget direkt eller indirekt (t.ex. vad avser förändringar i marknaden, råvaruförsörjningen eller andra externa*

³ Ett företag som överskrider minst två av följande tre gränsvärden för vart och ett av de två senast fastställda räkenskapsåren (FAR SRS, 2009):

- Medelantalet anställda över 50.
- Balansomslutning över 25 miljoner kronor.
- Nettoomsättning över 50 miljoner kronor.

faktorer)". Företagen lämnar alltså ofta information om just marknaden, råvaruförsörjningen, räntor samt valutakurser. Eftersom vi inte vet i vilken riktning råvaruförsörjningen, räntorna eller valutakurserna kan tänkas påverka företagen samt huruvida förändringar i dessa är en följd av lågkonjunkturen har vi valt att begränsa oss till den information som rör marknaden.

Vi tittade inte heller på information om interna faktorer såsom ökningar i produktionsvolym eller liknande om inte företaget direkt skriver att detta är till följd av förändringar i marknaden. Detta kan exempelvis gälla att företagen skriver att de tvingats göra nedskärningar bland personalen som en följd av den rådande lågkonjunkturen. Vi tittade däremot på information om externa faktorer som kan knytas till konjunkturläget såsom ökade/minskade ordergångar eller förändrad efterfrågan från kunder.

När det gäller information om företagsrekonstruktioner har vi valt att inte räkna med de meningar som handlar om detta om det inte specifikt står att det är till följd av lågkonjunkturen. Detta eftersom vi inte med säkerhet kan veta att rekonstruktionen sker på grund av lågkonjunkturen och de företag som har genomfört en rekonstruktion skriver väldigt mycket om detta vilket därmed skulle ge en stor kvantitet av meningar för de berörda företagen.

3.4.3 Informationens egenskaper

I vår modell har vi valt att utgå från det ramverk som Beretta och Bozzolan (2006) tog fram. Det innebär att vi definierar variabeln information i förvaltningsberättelsen utifrån begreppen kvantitet, spridning, täckning, outlook profile, mätytp samt ekonomiskt tecken. Redan genom vårt urval har vi begränsat oss till en viss typ av information vilket gör att täckningen av olika ämnesområden inte blir relevant. Eftersom vi dessutom begränsat oss till icke-finansiella faktorer av mer kvalitativ art blir inte heller mätytp intressant för studien.

När det gäller kvantiteten räknade vi antalet meningar som innehåller information om externa faktorer vilka kan relateras till förändringar i marknaden. Anledningen till att vi valde meningar som undersökningsenhet är att beroende på förvaltningsberättelsens storlek kunde vi inte använda större enheter såsom sidor. Dessutom är den information som vi tittar på oftast bara en liten del av förvaltningsberättelsen och vi tror därför inte att utslaget hade blivit lika bra om vi använt proportionen av denna information. Att räkna ord hade kunnat vara en möjlighet men vår bedömning var att meningar bättre avspeglar den information vi sökte efter. I vår förstudie såg vi att en mening ofta behandlade en del av den information vi studerar och vi såg därför detta som ett lämpligt mått att använda. Dessutom kan användandet av för oss betydelselösa ord ge väldigt stora utslag om endast lite information lämnas i förvaltningsberättelsen då ord används som kvantitetsmått. Intervallen med antalet meningar i vår graderingskala baseras på hur många meningar vi såg att företagen använde sig av i vår förstudie. Eftersom företagen inte behöver lämna upplysningar om inget väsentligt har skett bör mer upplysningar om dessa faktorer lämnas 2008 då marknaden faktiskt har förändrats väsentligt. Till skillnad från Beretta och Bozzolan studerar vi inte den relativa kvantiteten, det vill säga den vägda kvantiteten baserat på företagets storlek och komplexiteten i verksamheten.

Vi har valt att applicera spridningen på det antal olika rubriker som kan användas. Rubrikerna är en indikation på den information som följer och om informationen är spridd under fler rubriker så behandlas marknaden sannolikt ur flera olika perspektiv. De rubriker som omfattas av undersökningen är de under vilka företaget beskriver händelser som kan relateras till marknadsläget eller förändringar i marknaden. Även när det gäller spridningen kan det tänkas att information relaterad till konjunkturläget förekommer under fler rubriker 2008 eftersom denna information kanske inte var väsentlig under alla rubriker föregående år. Även här baseras våra intervall på det som framkom i förstudien.

Gällande outlook profile studerade vi enbart tidsperspektivet eftersom övriga faktorer inte är externa och kan därmed inte knytas till vår frågeställning. Eftersom både väsentliga historiska och framtida händelser, enligt lagstiftningen, ska avspeglas i förvaltningsberättelsen tog vi hänsyn till detta i vår studie. Historiska eller nutida händelser kan kopplas till punkterna ett och två i BFN U96:6 medan framtida information kan kopplas till punkten tre. Företagen fick därför en högre poäng i de fall de upplyser om både historiska och framtida händelser eftersom de då följer alla de berörda punkterna i lagstiftningen. De flesta företagen drabbades till viss del av lågkonjunkturen 2008 men det är högst troligt att en stor effekt dessutom låg i framtiden vid upprättandet av årsredovisningarna och därför förväntar vi oss att de upplyser om båda delarna. När det gäller framtida information syftar vi på information om den närmaste framtiden och inte flera år framåt i tiden då detta är svårt att hänföra till konjunkturläget.

Informationens egenskaper	Poäng	Förklaring
Kvantitet	0	0-1 mening
	1	2-4 meningar
	2	>4 meningar
Spridning	0	0 rubriker
	1	1-2 rubriker
	2	>2 rubriker
Tidsperspektivet	0	Ej tidsspecifik
	1	Framtida eller historisk/nutida
	2	Framtida och historisk/nutida

Tabell 3: Skala för gradering av upplysningarna

Företagen gavs graderingen noll till sex poäng för respektive år. Vid den statistiska provningen gavs åren beteckningarna 1 för 2007 och 2 för 2008. Därefter studerade vi korrelationen mellan den oberoende variabeln och detta index.

Dessa tre variabler är av kvantitativ art medan det ekonomiska tecknet är en kvalitativ variabel och vi tittade därför på denna separat. Det ekonomiska tecknet är en central del av vår undersökning då påverkan på företaget av de externa faktorerna bör ha en mer negativ ton 2008 än 2007. Vi tittade därför på hur företagen beskriver marknadens påverkan på företaget. För att applicera denna dimension på vår data har vi valt att räkna antalet meningar med positiv respektive negativ innebörd för företaget, i likhet med tillvägagångssättet i Deegan och Rankins (1996) studie. De meningar vi studerade var samma som de vi tittade på gällande kvantiteten. Vi jämförde därefter skillnaden mellan 2007 och 2008 gällande mängden positiv respektive negativ information. Det är naturligtvis möjligt att vissa av företagen inte har eller kommer att påverkas negativt av lågkonjunkturen men baserat på den statistik vi har studerat bör majoriteten av branschen drabbas och med tanke på storleken på vårt urval bör detta inte ha någon större effekt på resultaten.

Kvantiteten är viktig för utvärdering av upplysningar, därför har vi gjort en separat analys av mängden meningar där vi inte graderade dem utifrån våra intervall utan tittade på det totala antalet meningar för att se hur detta förändrades mellan åren. Syftet med detta var att se ifall det gav något annat utslag än vårt index med tanke på att flera artiklar betonat att kvantiteten är viktig vid bedömning av upplysningar. Detta eftersom information försvinner när vi grupperar meningar i vårt index. Vi gjorde samma sak med antalet rubriker men eftersom vi inte

plockade bort någon information gällande tidsperspektivet studerade vi inte korrelationen för denna variabel separat. Naturligtvis finns det ändå en risk att vår gruppering av information kan ha en viss inverkan på resultaten men det faktum att vi även har gjort separata analyser på dessa variabler gör att vi får en bättre helhetssyn och minskar denna risk.

Utöver detta gjorde vi en sammanställning över vilka rubriker företagen använder sig av i de stycken där de lämnar information om marknadsläget. Eftersom rubrikerna är det första användaren ser av förvaltningsberättelsen och dessa ger indikationer på innehållet fann vi det intressant att studera huruvida skillnader mellan 2007 och 2008 fanns. I vår förstudie såg vi att upplägget på rubrikerna ofta följer punkterna i ÅRL 6 kap 1§ och vissa företag lade till rubriker om exempelvis risker och osäkerheter i 2008 års förvaltningsberättelse. I vissa fall har företagen lagt ihop två rubriker och då har vi studerat var just den information vi tittar på hör hemma.

Vi noterade i vår förstudie att en del företag använder exakt samma formulering 2008 som 2007 när det gäller de faktorer vi studerar. Eftersom en förändring i den externa miljön har skett är detta ett tydligt tecken på att informationen inte används på rätt sätt och därmed inte är tillfredställande. Vi tittade därför specifikt på detta för att se hur stor andel av företagen som gör på det här sättet.

Vi använder oss, som ovan nämnt, av korrelationer för att testa hypotesen och styrkan i sambandet. Vi gör även separata analyser av variablerna i vårt index för att se var de huvudsakliga skillnaderna finns. Det är troligt att ett visst samband mellan år och information i förvaltningsberättelserna kommer att finnas men frågan är om det är tillräckligt. Utöver detta tittar vi även på ett par ytterligare aspekter av informationen för att kunna föra en diskussion kring sambandet mellan år och informationen i förvaltningsberättelsen.

3.4.4 Statistisk metod

För att testa vår hypotes använde vi oss av Spearmans rangkorrelation. Eftersom vi antog att korrelationen för vårt index skulle vara positiv gjorde vi ett one-tailed test där vi endast testade för detta samband. Även för de övriga korrelationerna gjorde vi one-tailed tester då vi kopplat till vårt syfte endast behövde testa för en riktning på sambanden. Vi gjorde tre huvudsakliga tester då vi har delat upp vår beroende variabel i ett index mellan noll och sex samt antalet positiva respektive negativa meningar. Utöver detta testade vi korrelationerna för det totala antalet meningar och rubriker med Spearmans rangkorrelation. Vi gjorde dessutom korrelationstester där företagen delades upp efter räkenskapsår för att se om skillnader fanns. Eftersom våra variabler inte visade sig vara normalfördelade använde vi oss inte av Pearsons korrelationstest (Bilaga 2).

4. Resultat och Analys

Detta avsnitt visar resultaten av vår studie. Här redogörs för de viktigaste tabellerna och diagrammen medan mer utförliga resultat återfinns i bilagorna. Kapitlet avslutas med en diskussion kring våra resultat.

Tabell 4 visar beskrivande statistik över de underliggande variabler som används för att pröva sambandet mellan den beroende och den oberoende variabeln uppdelat på de två åren. Medelvärdet för samtliga variabler förutom antalet positiva meningar ökar till 2008, vilket är i enlighet med våra förväntningar. Det finns dock skillnader i den relativa ökningen av medelvärdena, av de tre variablerna i indexet har medelvärdet på kvantiteten närmare tredubblats medan de andra två knappt fördubblats. Vi ser också att medelvärdet för antalet negativa meningar har förändrats betydligt mer än det för antalet positiva meningar.

Deskriptiv Statistik						
År		N	Minimum	Maximum	Medelvärde	Standardavvikelse
2007	Kvantitet	177	0	2	0,33	0,529
	Spridning	177	0	2	0,55	0,543
	Tidsperspektivet	177	0	2	0,75	0,796
	Index	177	0	6	1,63	1,734
	Positiva	177	0	8	0,76	1,229
	Negativa	177	0	6	0,28	0,759
2008	Kvantitet	177	0	2	0,93	0,788
	Spridning	177	0	2	0,92	0,573
	Tidsperspektivet	177	0	2	1,31	0,796
	Index	177	0	6	3,15	1,970
	Positiva	177	0	6	0,45	0,878
	Negativa	177	0	15	2,56	2,907

Tabell 4: Deskriptiv statistik

Det kan vara värt att notera att variablerna positiva och negativa anges i antalet meningar medan statistiken för övriga variabler baseras på vår gradering.

4.1 Hypotesprövning

4.1.1 Kvantitativa variabler

Nedanstående tabell visar korrelationen mellan åren och vårt index.

Korrelationer				
			År	Index
Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000	0,384**
		Sig. (1-tailed)	.	0,000
		N	354	354
	Index	Korrelationskoefficient	0,384**	1,000
		Sig. (1-tailed)	0,000	.
		N	354	354

** Korrelationen är signifikant vid nivån 0.01 (1-tailed).

Tabell 5: Korrelation mellan år och index

Korrelationen mellan index och årtal är som väntat positiv och signifikant vid en nivå på 1 procent. Detta visar att det finns ett samband mellan högre index 2008 än 2007 även om korrelationen på 0,384 är en bit ifrån 1,0 vilket skulle motsvara ett perfekt samband. Den positiva korrelationen indikerar dock att mer omfattande information lämnats i förvaltningsberättelserna 2008. I detta fall är det kanske inte realistiskt att förvänta sig en korrelation på 1,0 med tanke på att vi i indexet endast mäter de kvantitativa egenskaperna i informationen och inte tar hänsyn till de kvalitativa. Det är därför inte troligt att skillnaderna blir så pass stora utan hänsyn måste även tas till de kvalitativa variablerna när slutsatser dras.

4.1.2 Kvalitativa variabler

I följande tabell testar vi de mer kvalitativa variablerna, antalet positiva och negativa meningar och dess korrelation med årtal.

Korrelationer					
			År	Positiva	Negativa
Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000	- 0,141**	0,560**
		Sig. (1-tailed)	.	0,004	0,000
		N	354	354	354
	Positiva	Korrelationskoefficient	- 0,141**	1,000	- 0,008
		Sig. (1-tailed)	0,004	.	0,440
		N	354	354	354
	Negativa	Korrelationskoefficient	0,560**	- 0,008	1,000
		Sig. (1-tailed)	0,000	0,440	.
		N	354	354	354

** . Korrelationen är signifikant vid nivån 0.01 (1-tailed).

Tabell 6: Korrelation mellan år och ekonomiskt tecken

Som tabellen visar finns ett negativt samband mellan antalet positiva meningar och år och ett positivt samband mellan antalet negativa meningar och år vid en signifikansnivå om 1 procent. Detta pekar på att företagen upplyser på ett mer negativt sätt år 2008 jämfört med 2007 rörande de faktorer vi studerar. Korrelationen mellan antalet negativa meningar och år är relativt stark vilket kan ses som naturligt kopplat till de negativa händelser som drabbade företagen. Korrelationen mellan antalet positiva meningar och år är betydligt svagare, detta är dock naturligt då företagen inte har något väsentligt att upplysa om när inga stora förändringar skett, vilket var fallet 2007.

4.2 Underliggande variabler

Vi tittar även på variablerna kvantitet och spridning för det totala antalet meningar och rubriker. Tabell 7 visar en sammanställning av den övergripande statistiken för dessa variabler. Som tabellen visar ökar både antalet meningar och antalet rubriker som behandlar den studerade informationen, sett till medelvärdet, mellan de båda åren. Den relativa ökningen är dock större för antalet meningar än antalet rubriker.

Deskriptiv Statistik

	År	N	Minimum	Maximum	Medelvärde	Standardavvikelse
2007	Meningar	177	0	8	1,11	1,484
	Rubriker	177	0	4	0,73	0,828
2008	Meningar	177	0	15	3,28	3,150
	Rubriker	177	0	6	1,40	1,077

Tabell 7: Deskriptiv statistik - underliggande variabler

4.2.1 Antal meningar

Nedanstående tabell visar korrelationen mellan det totala antalet meningar och år. Korrelationen är positiv och signifikant vid en nivå om 1 procent vilket visar på en tendens att antalet meningar ökar mellan åren 2007 och 2008. Det kan dock vara intressant att notera att denna korrelation är högre än den för vårt index vilket indikerar att mängden meningar ökar mer än kvantiteten uppbyggd genom våra olika underliggande kvantitativa variabler.

Korrelationer

			År	Meningar
Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000	0,401**
		Sig. (1-tailed)	.	0,000
		N	354	354
	Meningar	Korrelationskoefficient	0,401**	1,000
		Sig. (1-tailed)	0,000	.
		N	354	354

** Korrelationen är signifikant vid nivån 0.01 (1-tailed).

Tabell 8: Korrelation mellan antal meningar och år

Bilaga 4 visar fördelningen kring det totala antalet meningar företagen använder för att beskriva omvärldsfaktorer relaterade till konjunkturläget de båda åren. Detta diagram visar att antalet meningar har ökat betydligt 2008 jämfört med 2007. Framför allt har antalet företag som inte lämnar några upplysningar alls minskat markant. Det kan dock noteras att 37 av 177 företag inte lämnar några upplysningar alls 2008 vilket är anmärkningsvärt med tanke på den då rådande omvärldssituationen.

4.2.2 Antal rubriker

Även för spridningen har vi analyserat det totala antalet rubriker i förhållande till år för att se om det är någon markant skillnad i förhållande till vårt index. Som synes får vi en svagt positiv korrelation vid en signifikansnivå om 1 procent. Denna korrelation är dock något svagare än den för vårt index.

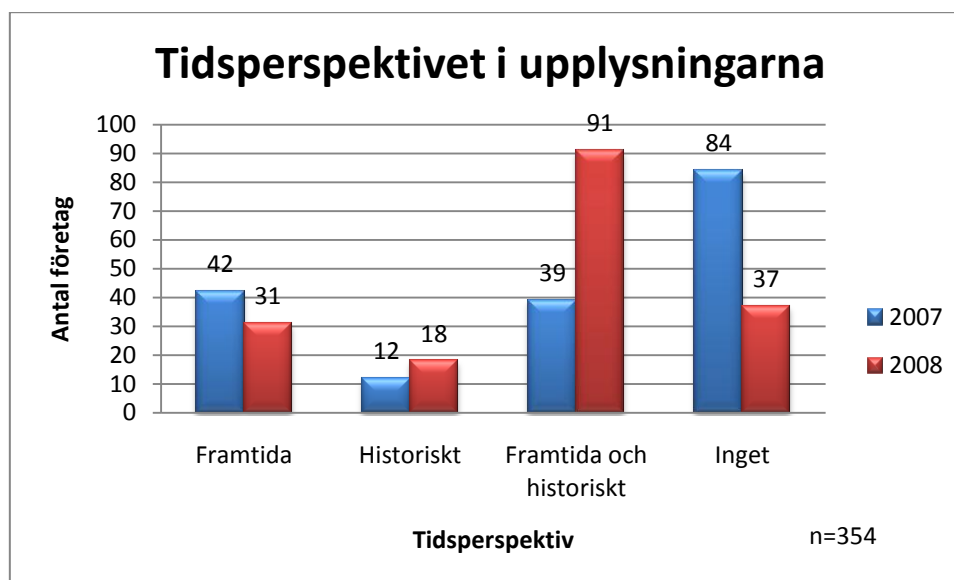
Korrelationer				
			År	Rubriker
Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000	0,331**
		Sig. (1-tailed)	.	0,000
		N	354	354
	Rubriker	Korrelationskoefficient	0,331**	1,000
		Sig. (1-tailed)	0,000	.
		N	354	354

** . Korrelationen är signifikant vid nivån 0.01 (1-tailed).

Tabell 9: Korrelation mellan antal rubriker och år

4.2.3 Tidsperspektivet i upplysningarna

Nedan följer en sammanställning av det tidsperspektiv företagen använder sig av i upplysningarna när det gäller de studerade omvärldsfaktorerna.

Figur 4: Tidsperspektivet i upplysningarna

Diagrammet visar att det är betydligt fler som inte lämnar några upplysningar alls 2007 än 2008. 91 av 177 företag upplyser om både framtida och historiska händelser 2008 vilket kan jämföras med 39 stycken 2007.

4.3 Jämförelse mellan olika räkenskapsår

Eftersom vissa av företagen har räkenskapsår som avviker från kalenderår kan detta påverka resultaten eftersom de befinner sig i en annan situation då årsredovisningarna upprättas. De allra flesta, 146 av 177 företag, har dock kalenderår som räkenskapsår. Vi har kompletterat våra analyser genom att testa korrelationerna med företagen grupperade efter räkenskapsår (Bilaga 5). När det gäller korrelationen mellan index och år ökar denna från 0,384 till 0,428 för de som har kalenderår som räkenskapsår. Den minskar dock något för de med räkenskapsår som slutar i juni och augusti, dessutom minskar den betydligt för de som har räkenskapsår som slutar i april där korrelationskoefficienten endast är 0,128. Korrelationen är endast signifikant för de företag med kalenderår som räkenskapsår. Korrelationen på 0,428 är kanske en bättre indikator på sambandet mellan år och index för de faktorer vi studerar än korrelationen för samtliga företag med tanke på hur konjunkturläget såg ut när de olika årsredovisningarna upprättades.

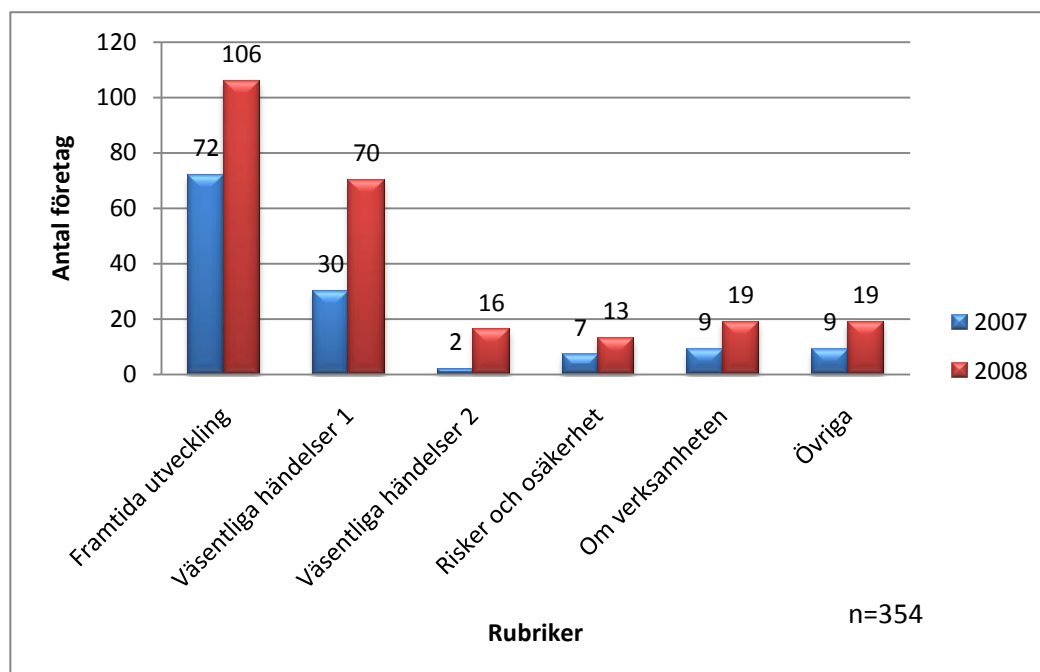
Även när det gäller antalet positiva respektive negativa meningar har korrelationen ökat för de företag som har kalenderår som räkenskapsår. Korrelationen mellan antalet positiva meningar och år har ökat från -0,141 till -0,166 och korrelationen mellan antalet negativa meningar och år har ökat från 0,560 till 0,620. Korrelationen för de företag som har räkenskapsår som slutar i april och juni är så gott som obefintlig, det samma gäller korrelationen mellan antalet positiva meningar och år för de med räkenskapsår som slutar i augusti. Däremot finns ett signifikant samband mellan antalet negativa meningar och år för de sistnämnda företagen. Korrelationen har dock minskat från 0,560 för samtliga företag till 0,485 för dessa företag.

Vad gäller korrelationen mellan antalet meningar och år vid en jämförelse mellan de olika verksamhetsåren är det de företag med räkenskapsår som slutar i april som avviker mest från värdet 0,401 med en korrelationskoefficient på 0,128. För de som har kalenderår som verksamhetsår har det däremot ökat till 0,450 och korrelationen är endast signifikant för denna grupp av företag. För de andra två grupperna har den positiva korrelationen minskat något.

Sammanfattat kan det sägas att samtliga jämförelser pekar på att korrelationerna ökar i den förväntade riktningen för de företag som har kalenderår som verksamhetsår. Eftersom vi vet att något väsentligt hade inträffat när dessa företag skrev sina årsredovisningar kanske detta egentligen är en bättre indikator på sambandet mellan år och information i förvaltningsberättelsen. Detta tyder dessutom på att informationen om omvärldsfaktorer faktiskt anpassas till konjunkturläget då de årsredovisningar som upprättades när något verkligen hade hänt hade mer relevant information medan de som skrev sina årsredovisningar först hade de lägsta korrelationerna.

4.4 Övriga resultat

Då vi jämför vilka rubriker som används för den information vi studerar respektive år ser fördelningen ut på följande sätt.

Figur 5: Rubriker i förvaltningsberättelsen

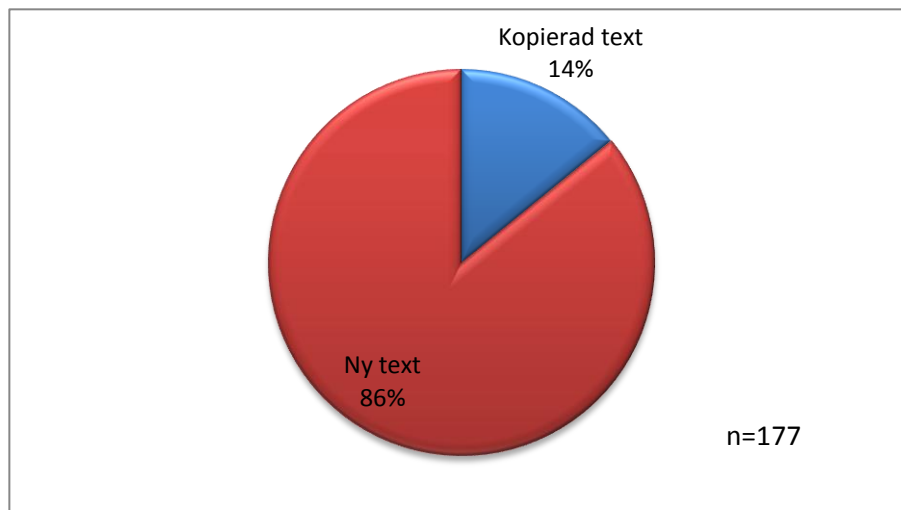
Väsentliga händelser 1 = Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Väsentliga händelser 2 = Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Det syns tydligt att information lämnas på fler ställen i förvaltningsberättelsen 2008 i jämförelse med 2007. Den vanligaste rubriken rör framtida utveckling följt av väsentliga händelser under räkenskapsåret medan övriga rubriker används i mindre omfattning. Detta

kan kopplas till ÅRL 6 kap 1§ p.2 där det anges att företaget ska upplysa om just väsentliga händelser under räkenskapsåret samt efter dess slut. Däremot är det inte lika många företag som använder rubriken väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut och det kan diskuteras huruvida företagen upplyser om detta i den mån de borde. Detta skulle naturligtvis också kunna vara en följd av att inga väsentliga händelser inträffat efter räkenskapsårets slut eller att företagen skriver om detta under exempelvis framtida utveckling. Användningen av rubriken framtida utveckling kan snarare kopplas till ÅRL 6 kap 1§ p.3, vilket är något som många företag upplyser om, åtminstone kopplat till rubriksättningen.

Ett antal företag använde sig av exakt samma formulering 2008 som 2007. Detta tydliggörs i nedanstående diagram.

Figur 6: Andel företag med kopierad text

Då det är uppenbart att väsentliga händelser inträffat mellan 2007 och 2008 års årsredovisningar är det anmärkningsvärt att 14 procent av företagen använder sig av samma text som året innan rörande de omvärldsfaktorer vi studerar. Med tanke på att marknaden har förändrats borde det finnas anledning för företagen att ändra uppgifterna i sina förvaltningsberättelser och denna typ av kopierade texter är ett tydligt tecken på brister i informationen.

4.5 Avslutande diskussion

När det gäller medelvärden för de olika variablerna har dessa ökat för samtliga mellan 2007 och 2008, utom för antalet positiva meningar. Eftersom något väsentligt och negativt har inträffat under året är detta i enlighet med våra förväntningar då företagen i och med lågkonjunkturen har anledning att lämna mer information relaterat till detta i förvaltningsberättelserna. Av egenskaperna i indexet är det medelvärdet för kvantiteten som ökat mest då det nära nog tredubblats medan de övriga två knappt har fördubblats. Vad gäller de mer kvalitativa variablerna har medelvärdet för antalet positiva meningar knappt halverats och medelvärdet för antalet negativa meningar mångdubblats. Inte heller detta är förvånande då många företag har anledning att lämna mycket negativ information. Det mest anmärkningsvärda är kanske att det trots allt finns företag som lämnat så mycket som sex positiva meningar efter lågkonjunktens genomslag. Detta skulle dock kunna vara en följd av att vissa företag trots allt klarat sig från lågkonjunkturen, åtminstone vid tidpunkten för upprättandet av årsredovisningarna. Totalt sett har ändå medelvärdet för positiva meningar minskat i enlighet med våra förväntningar.

Korrelationen mellan index och årtal är som väntat positiv och signifikant vid en nivå på 1 procent. Detta visar på att det finns ett samband mellan högre index 2008 än 2007. Det finns

alltså en variation vad gäller kvantiteten av information om externa faktorer mellan åren men med tanke på att fordonsbranschen gick från en stark högkonjunktur den första delen av 2008 till en djup lågkonjunktur på kort tid borde vi kanske ha fått en starkare korrelation. Detta eftersom företagen hade något mycket väsentligt att upplysa om 2008 medan det inte fanns samma upplysningsbehov 2007. Det ska dock sägas att någon korrelation nära 1,0 hade vi inte väntat oss då indexet inte tar hänsyn till informationens ekonomiska tecken.

De största skillnaderna i indexet mellan åren kan troligen hänföras till skillnaderna i kvantiteten i form av meningar. Detta tydliggörs i att korrelationen för det totala antalet meningar är högre än för antalet rubriker, korrelationen för antalet rubriker är dessutom lägre än korrelationen för hela indexet. Att korrelationen för antalet meningar är högre än antalet rubriker var dock ganska väntat med tanke på att företagen tenderar att använda samma rubriker och samma typ av information under dessa. Det är snarare mängden information under varje rubrik och tonen i denna som verkar förändras. Antalet meningar hänförliga till konjunkturläget varierar alltså kraftigt mellan de båda åren vilket visar sig både i indexet och i korrelationen för det totala antalet meningar.

Vårt index var endast en sammanställning av informationens mer kvantitativa variabler, något som enligt Unerman (2000) samt Beretta och Bozzolan (2006) är viktigt att använda vid utvärdering av upplysningar, det ger dock inte någon helhetsbild av informationen. Dessa artiklar betonar också att mer kvalitativa egenskaper behöver studeras för att få en bättre helhetsbild av informationen. Därför valde vi att komplettera de mer kvantitativa egenskaperna med att studera aspekterna positiv och negativ information.

Mellan antalet positiva meningar och årtal finns det som väntat ett negativt samband men det är svagt då korrelationen endast är $-0,141$. Troligtvis beror detta svaga samband på att många företag inte lämnade någon positiv information om omvärldsfaktorer något av åren och att de som gjorde det endast hade ett fåtal meningar. Det kanske inte är lika väsentligt att upplysa om positiva händelser som om negativa och vad vi vet hade inget väsentligt hänt på marknaden 2007. Det är därför ganska naturligt att många företag inte lämnat några sådana upplysningar 2007. Anledningen till det svaga sambandet kan givetvis också vara att vissa företag har klarat sig bra från lågkonjunkturen och hade en positiv syn på framtiden vid årsredovisningens upprättande 2008, dock tror vi att vissa företag brister i informationslämnandet och går sämre än vad de visar utåt. Däremot finns det ett starkare positivt samband mellan antalet negativa meningar och år. Detta tyder på att företagen upplyser på ett mer negativt sätt år 2008 jämfört med 2007. Korrelationen mellan antalet negativa meningar och årtal är relativt stark vilket kan ses som naturligt kopplat till de negativa händelser som drabbade företagen under 2008. Detta visar alltså att företagen, som väntat, har mer betoning på negativ information i förhållande till positiv information 2008. Rogers och Stocken (2005) menar att företagsledningarna tenderar att lyfta fram optimistisk information framför mer pessimistisk information. Detta är något som skulle kunna gälla för en del företag men på det stora hela så lyfts negativ information fram i större utsträckning än positiv information i de förvaltningsberättelser vi studerat.

Precis som många tidigare studier har påpekat så är framtida information i årsredovisningen viktig för olika användare. Aljifri och Hussainey (2007) skriver att avsaknad av information om framtiden kan leda till att användare tar felaktiga beslut, något som stärker denna standpunkt. Våra resultat visar att merparten av företagen upplyser om de faktorer vi undersöker både ur ett historiskt och ur ett framtidsinriktat perspektiv. Detta ökar dessutom mellan åren 2007 och 2008 något som tyder på att företagen ser nyttan i att lämna framtidsorienterad information om dessa väsentliga händelser. Eftersom mycket av effekterna antagligen låg i framtiden då lågkonjunkturen inte förväntades vända under 2009 är det anmärkningsvärt att

55 företag inte lämnar denna typ av information överhuvudtaget 2008. Detta kan ses som en brist då användarna troligen vill veta hur företagen ser på den närmaste framtiden.

Beroende på vilket verksamhetsår företagen använder sig av finns det skillnader i styrkan på de korrelationer vi får fram. De tydligaste korrelationerna finns som väntat hos de företag som har kalenderår som verksamhetsår och de svagaste korrelationerna finns hos de företag vars verksamhetsår ligger längst ifrån dessa, det vill säga från första maj till sista april. Som nämndes ovan är detta kanske inte så konstigt med tanke på att lågkonjunkturen slog till först under hösten 2008 och detta stärker snarare det faktum att det faktiskt finns skillnader i den information som lämnas beroende på förändringar i omvärlden.

Rubrikerna är som vi nämnde ovan ganska standardiserade hos företagen men de rubriker under vilka företagen skriver om just de omvärldsfaktorer vi studerar varierar. De största skillnaderna mellan åren är i användandet av rubriken "väsentliga händelser under året" vilket kanske är ganska naturligt med tanke på vad som skedde under 2008 men användandet av samtliga har ökat. "Väsentliga händelser under året" är tillsammans med "Framtida utveckling" de rubriker som i störst utsträckning används för att skriva om konjunkturläget vilket kan ses som ett tydligt tecken på att både historisk och framtida information beskrivs och betonas i förvaltningsberättelsen. Dessa data särskiljer dock inte negativ och positiv information utan tittar endast på var informationen lyfts fram och vad som betonas.

Det är anmärkningsvärt att 14 procent av företagen använder sig av exakt samma text som föregående år rörande de omvärldsfaktorer vi studerar då omvärlden uppenbarligen har förändrats. Detta ser vi som en brist i den information som lämnas eftersom det för merparten av företagen finns något väsentligt att upplysa om och det bör därmed avspeglas i förvaltningsberättelsen.

Det finns stora skillnader mellan de företag vi har studerat i den information som lämnas om omvärldsfaktorer då vissa företag inte lämnar några upplysningar alls medan andra skriver väldigt mycket. Detta kan till viss del bero på skillnader i hur det har gått för företagen men med tanke på den statistik vi har sett, rörande att fordonsbranschen gått dåligt, förklarar det sannolikt inte hela skillnaden. Det hade varit intressant att relatera vår data till företagets resultat men i detta fall, där hela året studerades, hade detta troligen gett missvisande resultat. Detta då många företag, sett till hela året, uppvisade bra resultat på grund av att de tre första kvartalen under 2008 var mycket lönsamma och endast det sista kvartalet gick dåligt. Skillnaderna i den information som lämnas skulle till viss del kunna bero på de incitament företagen kan ha. Precis som Heitzman, Wasley och Zimmerman (2009) skriver måste nyttan av att lämna upplysningar överstiga kostnaden av detta, i de fall efterlevnaden inte kan kontrolleras, för att företagen ska välja att lämna upplysningar. I vårt fall finns inga aktieägare som företagsledningen behöver ta hänsyn till vid upprättandet av förvaltningsberättelsen men det finns andra intressenter som informationen kanske anpassas för. Som nämndes ovan kan detta leda till att företagen väljer att lyfta fram positiv information framför negativ, framförallt då det gäller information om framtiden samtidigt som det skulle kunna finnas incitament för företagen att lyfta fram negativ information för att visa att de är medvetna om situationen.

Om vi återkopplar diskussionen till vår hypotes: *Informationen i förvaltningsberättelsen har inte förändrats mellan 2007 och 2008* ser vi trots allt att vissa förändringar har skett. Vår analys gav signifikanta korrelationer i förväntad riktning för våra tre huvudsakliga test; index, positiva meningar samt negativa meningar. Den största korrelationen finns kanske inte helt oväntat för antalet negativa meningar och år. Då vi analyserar de kvantitativa och de kvalitativa variablerna separat kan det ifrågasättas hur styrkan på korrelationerna hade sett ut om dessa hade analyserats tillsammans. Vi ser dock att de analyser vi gjort pekar i samma riktning, det vill säga mot att informationen anpassas till konjunkturläget. Detta gör att vi egentligen

kan förkasta vår hypotes då det visar sig att skillnader i informationen finns. Vi ställer oss dock frågande till om dessa är tillräckligt stora med tanke på styrkan i korrelationerna i relation till den kraftiga konjunkturedgången.

Då vi kopplar resultaten av vår studie till Chatterjee, Tooley och Fatseas (2008) studie av upplysningar i ledningens kommentarer gällande relevans, försvarbarhet, balans och jämförbarhet ser vi att dessa till viss del uppfylls i de förvaltningsberättelser vi studerat. Gällande relevansen ser vi att företagen upplyser om både historiska och framtida aspekter. Även försvarbarheten uppnås i viss mån då många av företagen gör försiktiga antaganden om framtiden. Det är svårt för oss att uttala oss om balansen då vi framför allt tittar på upplysningar relaterade till negativa förändringar i omvärlden. Om balansen ska studeras bör det undersökas hur företagen upplyser vid en positiv omvärldsförändring. Jämförbarheten är inte aktuell i detta fall eftersom den främst rör finansiella upplysningar.

5. Slutsats

Detta kapitel knyter samman resultaten och analysen med syftet samt besvarar vår frågeställning. Slutligen ger vi förslag till vidare studier inom området.

För att komma fram till våra slutsatser måste vi återknyta till den grundläggande frågeställningen:

Finns det någon skillnad i upplysningarna rörande omvärldsfaktorers påverkan på företagens verksamhet i större onoterade företags förvaltningsberättelser mellan 2007 och 2008 inom fordonsbranschen?

Kopplat till denna kan vi se att en viss skillnad finns mellan 2007 och 2008 års förvaltningsberättelser. Dock kan det diskuteras om dessa skillnader är tillräckligt stora med hänsyn till de stora förändringar som skett. En del företag upplyser på ett föredömligt sätt medan andra visar stora brister. Detta tydliggörs i det faktum att vissa av företagen exempelvis använder texter som är kopierade från föregående år och att vissa företag inte skriver någonting alls om lågkonjunkturen. Något som tyder på att informationen faktiskt anpassas efter konjunkturläget är att tonen i förvaltningsberättelserna generellt sett är mer negativ 2008 än 2007. Dessutom styrks detta av det faktum att de företag med kalenderår som verksamhetsår har högre korrelationer än övriga i våra tester.

Vad gäller huruvida Årsredovisningslagens regler för förvaltningsberättelser följs eller inte ser vi att de företag som upplyste på ett bra sätt ofta följde punkterna i lagstiftningen. Däremot finns det brister hos vissa av företagen vilket tyder på att regelverket kanske inte alltid efterlevs i den mån det är önskvärt. Dessutom måste substansen i informationen studeras för att klargöra huruvida lagstiftningen uppfyller sitt syfte. Då vi inte vet vilka incitament företagen har eller inte har studerat kopplingen till resultaten för respektive företag är det svårt att dra en slutsats kring substansen i informationen. Dock vet vi hur det har gått för branschen i stort och i viss mån hur upplysningarna bör ha förändrats. Framförallt tror vi att det kan ha gått sämre för många företag än vad de faktiskt skriver i förvaltningsberättelsen. Eftersom det många gånger är svårt att kontrollera den här typen av icke-finansiella upplysningar är det svårt att påvisa de brister som finns. Även i detta fall när något väsentligt har drabbat branschen i stort är det svårt att veta hur ett enskilt företag drabbats.

Som IASB uppger är det viktigt att informationen i upplysningarna är relevant och trovärdig. För de företag som inte skriver någonting om förändringarna i marknaden är det risk för att informationen brister i trovärdighet då läsarna av årsredovisningen sannolikt vet att marknaden har förändrats. Även om vissa företag trots allt har gått bra kan trovärdigheten öka genom att de skriver om marknaden och dess påverkan på företaget. Gällande relevansen kan sägas att de företag som upplyser om de väsentliga händelser som skett lämnar mer relevant information än de som inte gör det. Sannolikt finns det brister i informationens relevans hos vissa av företagen som kanske inte lämnar de upplysningar de borde.

Sammanfattningsvis har vi sett att skillnaderna mellan 2007 och 2008 gällande informationen i förvaltningsberättelserna rörande de faktorer vi studerar är större än vi kanske hade trott utifrån de brister i förvaltningsberättelsen som påvisades i Törning och Ericsons (2006) studie. Det är många företag som följer regelverket på ett bra sätt. Vi ser dock att det finns brister i en hel del företags förvaltningsberättelser och regelverket uppfyller inte helt och hållet sitt syfte. Det finns stora möjligheter för många företag att förbättra informationen de lämnar i förvaltningsberättelsen för att deras läsare ska få en bättre bild av företaget och dess omvärld.

5.1 Vidare studier

För att få ytterligare en dimension gällande upplysningar om omvärldsfaktorer relaterade till konjunkturläget är en möjlighet att jämföra den information som lämnas i förvaltningsberättelsen med företagens resultat eller andra nyckeltal under perioden. Detta skulle kunna göras antingen genom att titta på resultatet för det sista kvartalet 2008 eller genom en studie nästa gång något väsentligt händer på marknaden.

En annan intressant synvinkel skulle vara att studera noterade företag och de upplysningar rörande omvärldsfaktorer de lämnar i förvaltningsberättelsen. På så sätt kan eventuella skillnader baserat på redovisningens användare studeras. Anledningen till att detta skulle vara intressant är att investerare kan tänkas ställa andra krav på informationen än andra användare av årsredovisningen.

En tredje aspekt som skulle kunna studeras är skillnaden mellan positiv och negativ information kopplat till väsentliga händelser i omvärlden. Detta eftersom även väsentliga händelser av positiv karaktär ska upplysas om i förvaltningsberättelsen. Det skulle därför kunna vara av intresse att genomföra en liknande undersökning när en positiv förändring av marknaden skett. På så sätt kan det undersökas om olika incitament påverkar företagen att lyfta fram positiv information i högre grad än negativ information eller vice versa.

Källförteckning:

Vetenskapliga artiklar

Aljifri, Khaled & Hussainey, Khaled (2007). The Determinants of Forward-Looking Information in Annual Reports of UAE Companies. *Managerial Auditing Journal*, Vol. 22:9, ss. 881-894.

Beattie, Vivien., McInnes, Bill & Fearnley, Stella (2004). A Methodology for Analysing and Evaluating Narratives in Annual Reports: A Comprehensive Descriptive Profile and Metrics for Disclosure Quality Attributes. *Accounting Forum*, Vol. 28, ss. 205-236.

Beretta, Sergio & Bozzolan, Saverio (2004). A Framework for the Analysis of Firm Risk Communication. *The International Journal of Accounting*, Vol. 39, ss.265–288.

Beretta, Sergio & Bozzolan, Saverio (2006). Quality versus Quantity: The Case of Forward-Looking Disclosure. *Journal of accounting, auditing & Finance*, Vol. 23, ss.333-375.

Boesso, Giacomo & Kumar, Kamalesh (2007). Drivers of Corporate Voluntary Disclosure – A Framework and Empirical Evidence From Italy and the United States. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 20:2, ss. 269-296.

Bozzolan, Saverio., Trombetta, Marco & Beretta, Sergio (2009). Forward-Looking Disclosures, Financial Verifiability and Analysts' Forecasts: A Study of Cross-Listed European Firms. *European Accounting Review*, Vol. 18, ss. 435-473.

Chatterjee, Bikram., Tooley, Stuart & Fatseas, Vic (2008). An Analysis of the Qualitative Characteristics of Management Commentary Reporting by New Zealand Companies. *20th Asian-Pacific Conference on International Accounting Issues, 9-12 November 2008, Paris, France*

Davis, Angela K., Piger, Jeremy M. & Sedor, Lisa M. (2006). Beyond the Numbers: An Analysis of Optimistic and Pessimistic Language in Earnings Press Releases. Federal Reserve Bank of St. Louis, Working Paper 2006-005A

Deegan, Craig & Rankin, Michaela (1996). Do Australian Companies Report Environmental News Objectively? An Analysis of Environmental Disclosures by Firms Prosecuted Successfully by the Environmental Protection Authority. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 9:2, ss. 50-67.

Heitzman, Shane, Wasley, Charles & Zimmerman, Jerold (2009). The Joint Effects of Materiality Thresholds and Voluntary Disclosure Incentives on Firms' Disclosure Decisions. *Journal of Accounting and Economics*, Available online 17 October 2009.

Holder-Webb, Lori & Cohen, Jaffrey R. (2007). The Association Between Disclosure, Distress and Failure. *Journal of Business Ethics*, Vol. 75, ss. 301-314.

Hooks, Jill., Coy, David & Davey, Howard (2002). The Information Gap in Annual Reports. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 15:4, ss. 501-522.

Rogers, Jonathan L. & Stocken, Phillip C. (2005). Credibility of Management Forecasts. *The Accounting Review*, Vol. 80, ss. 1233-1260.

Unerman, Jeffrey (2000). Methodological Issues: Reflections on Quantification in Corporate Social Reporting Content Analysis. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 13, ss. 667-680.

Övrig litteratur

FAR SRS. (2009). *Samlingsvolymen 2009*. Stockholm: FAR SRS Förlag AB

Balans (2001). Nyheter inför bokslutet 2001: ...och vilka kan tillämpa BFNs allmänna råd? *Balans* nr. 1

Loweth, David (2006). Best Practice. *Accountancy Magazine*, Mars2006

IASB (2005). *Discussion Paper: Management Commentary*.

IASB (2009). *Exposure Draft: Management Commentary*. ED/2009/6

Törning, Eva & Ericson, Markus (2006). Årsredovisningarna i onoterade bolag bättre. *Balans*, Vol. 12, ss. 27-30.

Internet

SCB (2007). *Snabbindikator på konjunkturen för oktober*. Tillgänglig: <
http://www.scb.se/Pages/PressRelease___216592.aspx > (2009-11-04)

SCB (2008a). *Snabbindikator på konjunkturen för mars*. Tillgänglig: <
http://www.scb.se/Pages/PressRelease___231249.aspx > (2009-11-04)

SCB (2008b). *Snabbindikator på konjunkturen för oktober*. Tillgänglig: <
http://www.scb.se/Pages/PressRelease___249805.aspx > (2009-11-04)

SCB (2009a). *Snabbindikator på konjunkturen, mars 2009*. Tillgänglig: <
http://www.scb.se/Pages/PressRelease___271534.aspx > (2009-11-04)

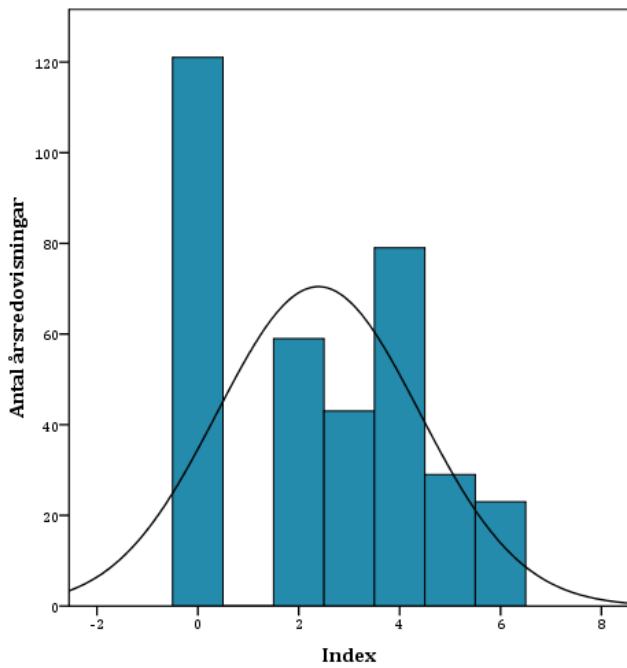
SCB (2009b). *Industriproduktionsindex, maj 2009*. Tillgänglig: <
http://www.scb.se/Pages/PressRelease___276675.aspx > (2009-11-04)

Bilagor

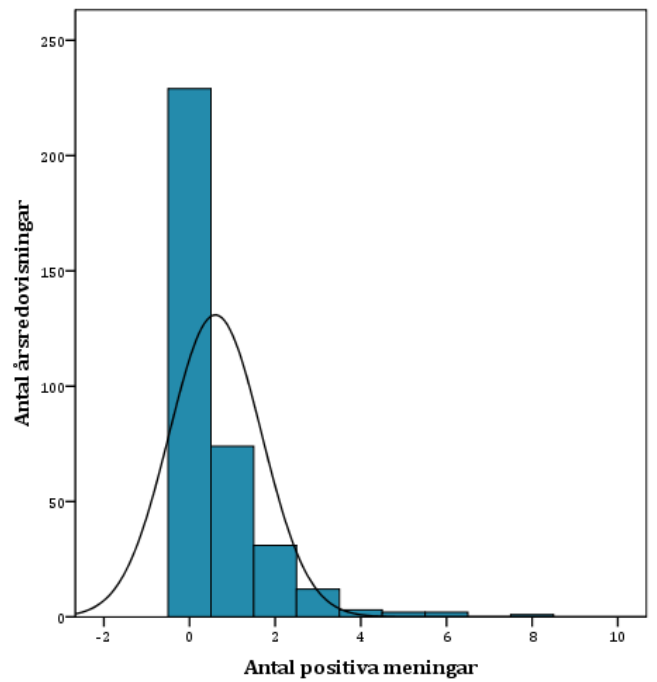
Bilaga 1: Exempel på tolkning av texten

Har tagit med
Försäljningsutvecklingen under 2008 förväntas öka gentemot 2007
I syfte att anpassa produktionsresurserna till den minskade orderingsgången har bolaget i december 2008 varslat om uppsägning för 300 kollektivanställda och 70 tjänstemän.
Produktionskapacitet har under året anpassats till rådande förutsättningar.
Samtidigt hotar högre bränslepriser, högre ränta och generellt sett sämre konjunktur. Detta kommer att påverka bilförsäljningen framöver.
Då prognoserna för biltillverkningen som berör företaget i nuläget bedöms sjunka med runt 25% beräknar vi en lägre omsättning för 2009 jämfört med 2008
För att möta en ökad efterfrågan har XX ökat produktionen.
Efter räkenskapsårets slut har företaget märkt av en markant minskning i efterfrågan.
Har inte tagit med
Antalet nya återförsäljare i Europa och övriga världen ökar kontinuerligt. Målsättningen att nå en exportandel på 90% beräknas uppnås under 2009.
De operativa riskerna är framförallt relaterade till aktörer på marknaden, som till exempel kunder, leverantörer, konkurrenter och externa industriorganisationer
Företagets marknadsandelar förväntas öka i Sverige och på exportmarknaderna
Marknaden uppskattar vår etablering på marknaden och det tycks vara ett stort intresse för våra tjänster. Det finns ett antal framtid offerter som kan ge oss nya affärer.
XX är beroende av kundernas efterfrågan.
Bolaget ser med tillförsikt fram emot 2008 där man räknar med en omsättningsökning och en resultatökning.
Bolaget förväntar fortsätta verksamheten 07/08 på samma sätt som tidigare
För räkenskapsåret 2009/10 förväntas en minskad försäljningsvolym med ett negativt rörelseresultat framförallt beroende på temporära kostnader för organisationsförändringar.

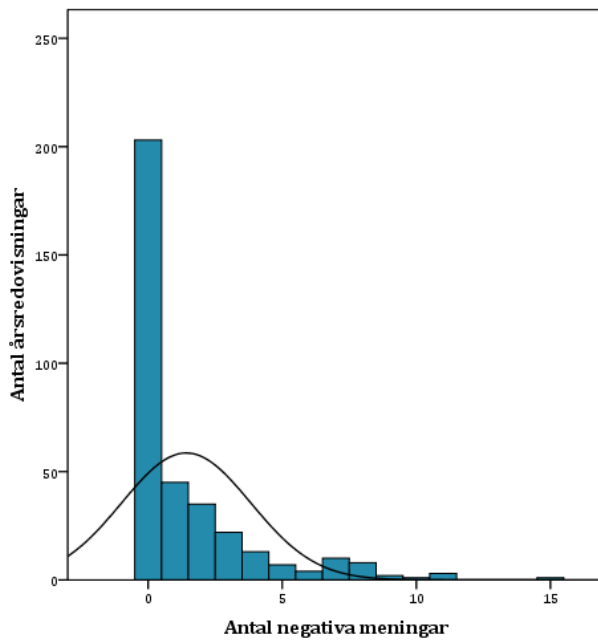
Bilaga 2: Normalfördelningstest

Medelvärde = 2,39
Standardavvikelse = 2,004
N = 354

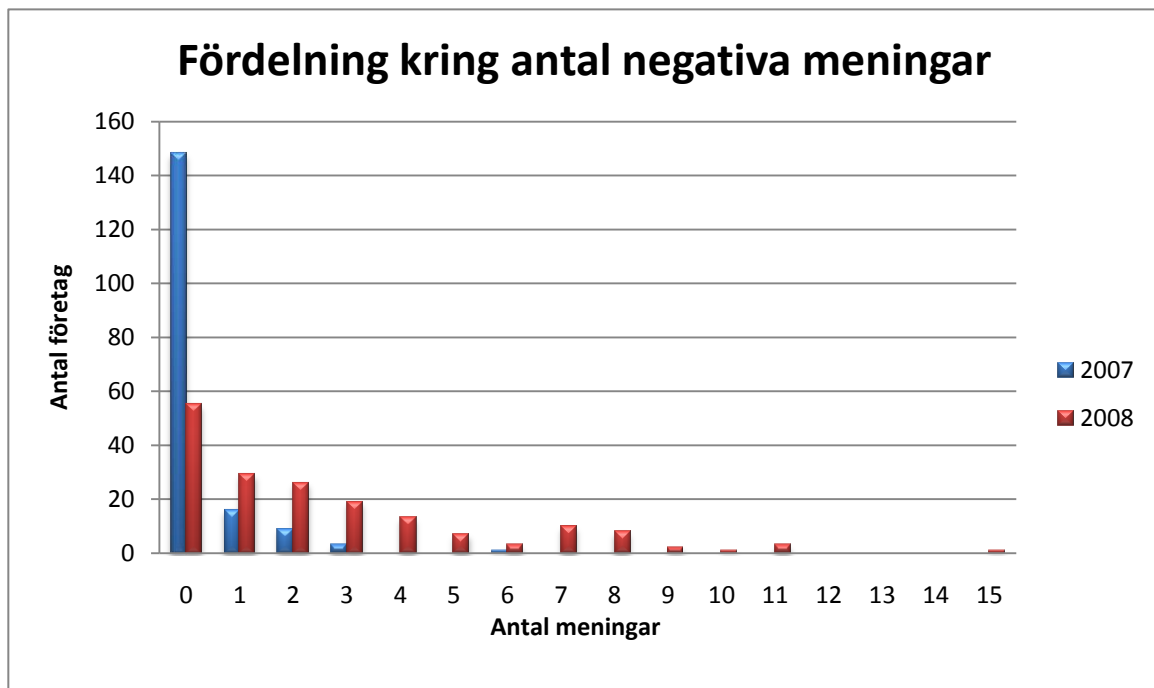
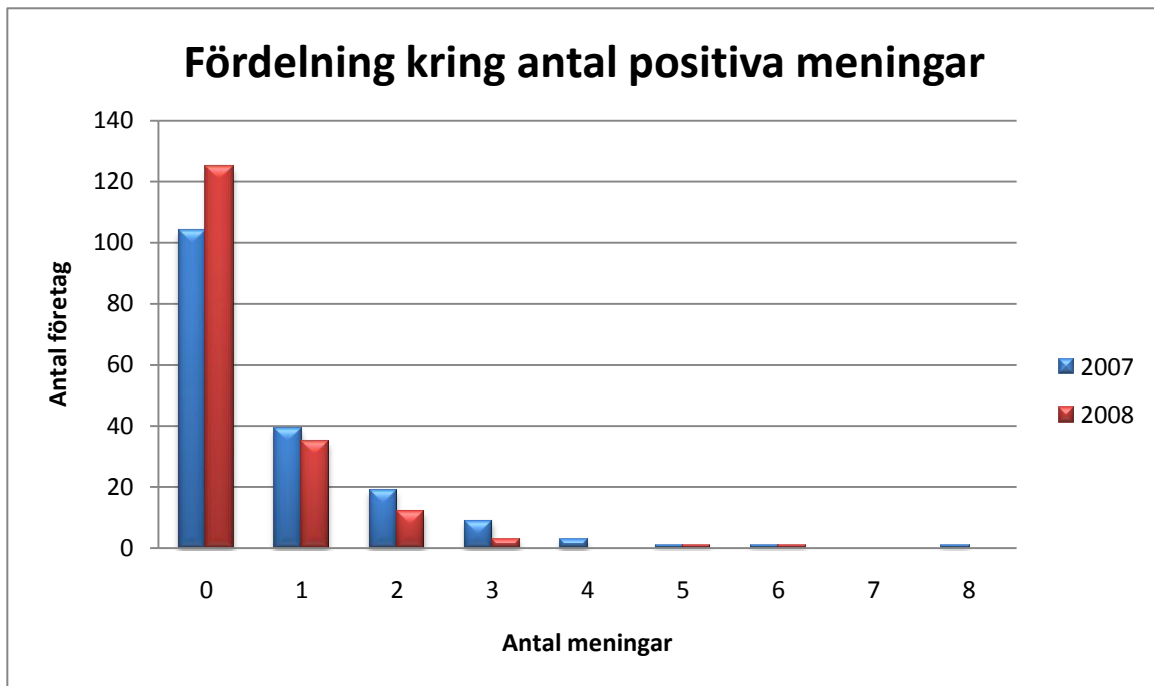

Medelvärde = 0,6
Standardavvikelse = 1,079
N = 354

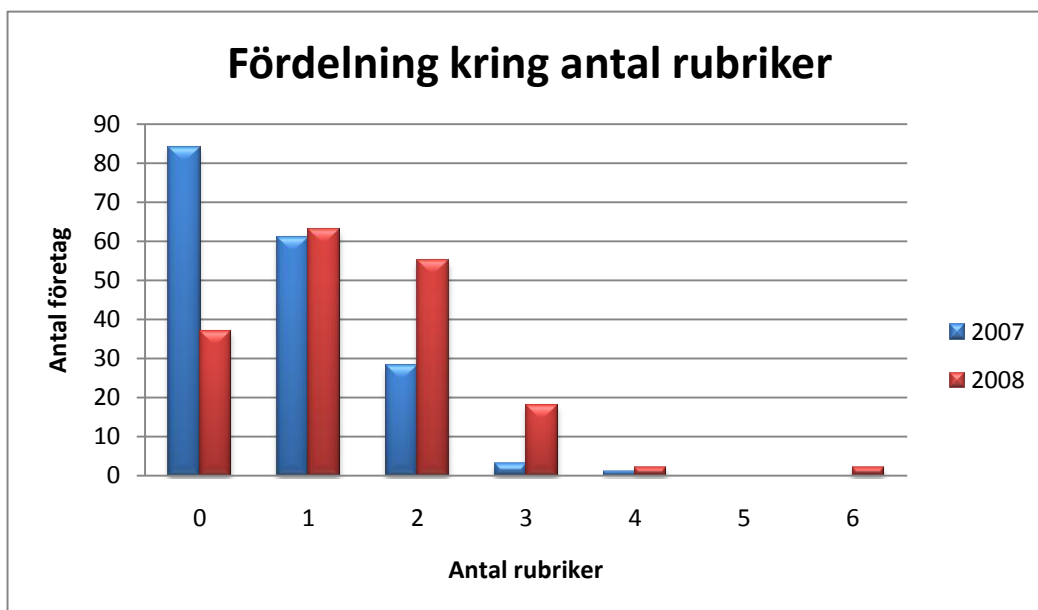
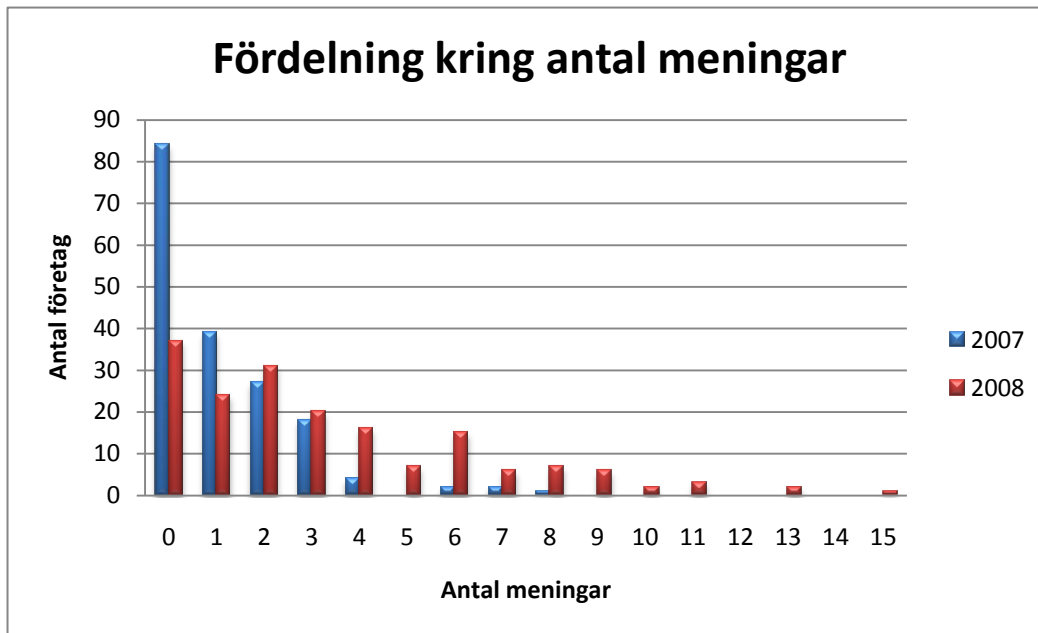

Medelvärde = 1,42
Standardavvikelse = 2,41
N = 354

Bilaga 3: Fördelning kring antal positiva respektive negativa meningar

Bilaga 4: Fördelning kring antal meningar respektive antal rubriker

Bilaga 5: Korrelationer vid gruppering efter verksamhetsår

Korrelationer				
Verksamhetsår			År	
1	Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000
			Sig. (1-tailed)	.
			N	292
		Index	Korrelationskoefficient	0,428**
			Sig. (1-tailed)	0,000
			N	292
2	Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000
			Sig. (1-tailed)	.
			N	26
		Index	Korrelationskoefficient	0,128
			Sig. (1-tailed)	0,267
			N	26
3	Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000
			Sig. (1-tailed)	.
			N	10
		Index	Korrelationskoefficient	0,308
			Sig. (1-tailed)	0,193
			N	10
4	Spearman's rangkorrelation	År	Correlation Coefficient	1,000
			Sig. (1-tailed)	.
			N	26
		Index	Korrelationskoefficient	0,329
			Sig. (1-tailed)	0,050
			N	26

** Korrelationen är signifikant vid nivån 0.01 (1-tailed).

Korrelationer

Verksamhetsår			År	
1	Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000
			Sig. (1-tailed)	.
			N	292
		Positiva	Korrelationskoefficient	- 0,166**
			Sig. (1-tailed)	0,002
			N	292
		Negativa	Korrelationskoefficient	0,620**
			Sig. (1-tailed)	0,000
			N	292
2	Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000
			Sig. (1-tailed)	.
			N	26
		Positiva	Korrelationskoefficient	0,000
			Sig. (1-tailed)	0,500
			N	26
		Negativa	Korrelationskoefficient	0,000
			Sig. (1-tailed)	0,500
			N	26
3	Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000
			Sig. (1-tailed)	.
			N	10
		Positiva	Korrelationskoefficient	0,000
			Sig. (1-tailed)	0,500
			N	10
		Negativa	Korrelationskoefficient	0,500
			Sig. (1-tailed)	0,071
			N	10
4	Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000
			Sig. (1-tailed)	.
			N	26
		Positiva	Korrelationskoefficient	- 0,030
			Sig. (1-tailed)	0,442
			N	26
		Negativa	Korrelationskoefficient	0,485**
			Sig. (1-tailed)	0,006
			N	26

** . Korrelationen är signifikant vid nivån 0.01 (1-tailed).

Korrelationer

Verksamhetsår			År	Meningar	
1	Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000	0,450**
			Sig. (1-tailed)	.	0,000
			N	292	292
		Meningar	Korrelationskoefficient	0,450**	1,000
			Sig. (1-tailed)	0,000	.
			N	292	292
2	Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000	0,128
			Sig. (1-tailed)	.	0,267
			N	26	26
		Meningar	Korrelationskoefficient	0,128	1,000
			Sig. (1-tailed)	0,267	.
			N	26	26
3	Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000	0,339
			Sig. (1-tailed)	.	0,169
			N	10	10
		Meningar	Korrelationskoefficient	0,339	1,000
			Sig. (1-tailed)	0,169	.
			N	10	10
4	Spearman's rangkorrelation	År	Korrelationskoefficient	1,000	0,329
			Sig. (1-tailed)	.	0,050
			N	26	26
		Meningar	Korrelationskoefficient	0,329	1,000
			Sig. (1-tailed)	0,050	.
			N	26	26

**.. Korrelationen är signifikant vid nivån 0.01 (1-tailed).

Bilaga 6: Företagen i vår studie

AB A.K. Rör & Mekaniska
AB Akron-Maskiner
AB Bröderna Johanssons Karosserifabrik
AB Ernst Hj Rydahl Bromsbandfabrik
AB Karossan Invest
AB Linde Maskiner
AB Noco-Stolar
AB Press & Plåtindustri
AB Scandinavian Motorcenter
ABL Lights Sweden AB
Accra Teknik AB
Acrivia AB
Actia Nordic AB
Albin Components AB
AQ Lasertool AB
Arkivator AB
Atlas Copco Rock Drills AB
Autoadapt AB
Autoform i Malung AB
Autokaross Rescue Systems i Floby AB
Autokaross i Floby AB
Autolink Sweden AB
Autoliv Mekan AB
Autoliv Sverige AB
Autotube AB
Axipto AB
Balticum Frinab AB
Be-Ge Industri AB
Be-Ge Plåtindustri AB
Be-Ge Stece AB
BERCO Produktion i Skellefteå AB
Bergs Fegen AB
Boj Transportvagnar AB
Borgers Nord AB
Brannan AB
Broddway AB
Brose Sweden AB
Broson AB
Cabby Caravan AB
Cablage Team Mjällom AB
CJ Automotive AB
Compo AB
Componenta Främmestad AB
Componenta Wirso AB
ContiTech Hycop AB
DISAB Vacuum Technology AB
Eberspächer Nordic AB
EBP i Olofström AB
Eksjö Maskin & Truck AB
ElectroSystem Technique Sweden AB
Envirotainer Engineering AB
Ess Kå Metallindustri AB
Euro-Lans AB
Exte Fabriks AB
Faurecia Exhaust Systems AB
Ferruform AB
Fimek AB
Finnveden Metal Structures AB
Finnveden Powertrain AB
Friggeråkers Verkstäder AB
Fritsla Mekaniska i Mark AB
FTG Cranes AB
Fueltech Sweden AB
Fuji Autotech AB
Fundo Aluminum AB
Gehab Kvalitetspåbyggaren AB
Gestamp HardTech AB
GETRAG All Wheel Drive AB
GMM Container Sweden AB
Gnotec JV AB
Gnotec Mefa AB
Haldex Brake Products AB
Haldex Traction AB
Hammar Maskin AB
Hansen Racing AB
Holmbergs Childsafety AB
Hydro Aluminium Skultuna AB
Hörle Automatic AB
Industriaktiebolaget Korp & Son
Industriell Plåtproduktion AB
Innovative Logistics Umeå AB
Inter Wheel Sweden AB
Interconsult i Falkenberg AB
International Automotive Components
Group Sweden AB
Isringhausen AB
Isringhausen Umeå AB
Ivarssons i Metsjö AB
J. Sörling-Ilsbo AB
JABA Group AB
JITECH AB
JOAB Försäljnings AB
JOAB Recycling AB
Johnson Controls Sweden AB
KABE Husvagnar AB
Karosseriverken I. Urbanusson AB
Kilafors Industri AB
Klippan Safety AB
Komatsu Forest AB
Konga Bruk AB
Kongsberg Automotive AB
Kongsberg Power Products Systems AB
Lagab AB
Laxo Mekan AB

Laxå Specialvehicles AB
Lear Corporation Sweden AB
Levi Peterson Industri AB
Malte Månson AB
Mavab AB
Meritor HVS AB
Mjölby Släp & Trailer AB
Mobitec AB
Monoflex Nordic AB
Mont Blanc Industri AB
Nilsson Special Vehicles AB
Nitator Hylte AB
Nitator i Oskarström AB
Norba AB
NORDIC HUSBILAR AB
Nordisk Motortransport AB
Norfrig Service AB
Norrlandsvagnar AB
Nymek AB
OGO AB
OPIDO Plast AB
Peges i Ljusdal AB
Pininfarina Sverige AB
PLS Flak & Skåp AB
Polytec Composites Sweden AB
Proton Engineering AB
Reko Trailer AB
Rolba Svenska AB
SAAB Automobile AB
Safeaero i Trelleborg AB
Sala Kaross AB
SEM AB
Sibbhultsverken AB
Sigarth AB
Släp och Lastbilspåbyggnader i Övertorneå
AB
SoliferPolar AB
Sonoform AB
Specialkarosser AB
Specma Hydraulic AB
Spicer Nordiska Kardan AB
Spring Systems i Torsås AB
SRS Sjölanders AB
Sven Dahlqvists Transport AB
Swenox AB
Svensk Airbag AB
Svenska Närko AB
Tankmobil AB
Tenneco Automotive Sverige AB
Thule Sweden AB
Thule Towing Systems AB
Thule Trailers AB
Tractive AB
Tranås Industrikablage AB

Trelleborg Savsjo AB
TVAB International AB
UBD Cleantech AB
Uppåkra Mekaniska AB
VBG GROUP TRUCK EQUIPMENT AB
VM-Trailer AB
Volvo Bussar AB
Volvo Bussar Säffle AB
Volvo Lastvagnar AB
Volvo Personvagnar AB
Volvo Powertrain AB
Vreten AB
Wallhamn AB
Westberga Industri AB
WIPAB, Wermlands Industriplåt AB
Wipro Infrastructure Engineering AB
WR Controls AB
Wärtsilä Sweden AB
Ydre Skåp AB
Zakrisdalsverken AB
Zetterbergs Industri AB

Bortfall

Finnveden GMF AB
WEIGL Transmission Plant AB